

Vera Schwach

Historiefaget – mennesker, steder, strukturer og endringer over tid

Forarbeid til Norges forskningsråds evaluering av norske forskningsmiljøer i historie

© NIFU STEP Studier av innovasjon, forskning og utdanning
Wergelandsveien 7, 0167 Oslo

Arbeidsnotat 22/2006
ISSN 1504-0887

For en presentasjon av NIFU STEPs øvrige utgivelser, se www.nifustep.no

Forord

Norges forskningsråd (NFR) har som en av sine vedtektsfestede oppgaver å iverksette og følge opp evaluering av forskning og forskningsinstitusjoner. Formålet med evalueringer er å gi en vurdering av forskningen og fagmiljøenes kvalitet og eventuelt anbefale tiltak. Forskningsrådet har besluttet å evaluere historiefaget, og den vil bli utført av et nordisk fagfelleutvalg. Nødvendig bakgrunnsinformasjon for evalueringen er kunnskap om historiefagets personalmessige og organisatoriske ressurser og dessuten forskningens resultater slik de offentliggjøres. NFR har bestilt et forarbeid fra NIFU STEP som skal redegjøre for strukturelle rammer for forskning i historie. I dette forarbeidet presenterer og kommenterer vi miljøenes økonomiske og personalmessige ressurser. Målgruppen er først og fremst det utvalget som skal forestå evalueringen, men notatet bør kunne leses med utbytte av alle interesserte.

Vera Schwach har skrevet notatet, mens Kristoffer Rørstad bistod med å tilrettelegge datamateriale. Liv Langfeldt, Kirsten Wille Maus, Gunnar Sivertsen og Randi Søgner har lest og kommentert tidligere utkast.

Oslo, juni 2006

Petter Aasen
Direktør

Randi Søgner
Programområdeleder forsknings- og innovasjonspolitik

Innhold

Sammenfatning	5
1 Historieforskning i Norge	7
1.1 Innledning.....	7
1.1.1 Kildegrunnlag og noen termer fra nasjonal forskningsstatistikk	8
2 Historikere – institusjoner og forskere.....	11
2.1 Vitenskapelig og faglig personale	11
2.1.1 Forskerårverk i historie	12
2.2 Institusjoner med forskerpersonale	13
2.2.1 Universitetene	13
2.2.2 Vitenskapelige og statlige høyskoler	15
2.2.3 Instituttsektoren.....	18
2.2.4 Enheter og fagmiljø i utvalg	19
2.3 Forskerpersonale – ulike aspekter	20
2.3.1 Stillingsnivå	21
2.3.2 Kvinner og menn.....	21
2.3.3 Aldersfordeling	25
2.3.4 Doktorgrad og kompetanse	27
2.4 Forskerpersonalet sammenlignet med andre fag i humaniora og samfunnsfag ...	28
2.5 Oppsummering	30
3 Utgifter til forskning og utviklingsarbeid	32
3.1 Driftsutgifter etter institusjonstype.....	32
3.2 FoU-utgifter sammenlignet med andre fag, i humaniora og samfunnsfag.....	34
3.3 Oppsummering	36
4 Historieforskningens resultater – tidsskriftene	37
4.1 Mønster for publisering	37
4.2 Oppsummering	41
Kilder og litteratur	42
Tabell- og figuroversikt.....	44
Vedlegg 1, dokument	47
Vedlegg 2, tabeller og figurer	49

Sammenfatning

Vitenskapsdisiplinen historie ble utviklet tidlig på 1800-tallet i Europa. I Norge formuleres det i 1830-årene et program for historieforskning ved landets universitet. I 1860-årene begynte historikere å organisere virksomheten sin mer effektivt. En profesjonsforening, Den norske historiske forening ble dannet og utgir siden 1870 *Historisk tidsskrift*. Selv om faget ble etablert på 1800-tallet, er de aller fleste institusjoner med historikere blitt etablert etter 1945. Historiefaget omfatter i dag en rekke underområder, men spesielle disipliner og retninger har i liten grad blitt skarpt utskilt i Norge. Historie er et mellomstort til stort fag i humaniora og et mellomstort fag blant samfunnsvitenskapene. Om lag 500 personer i Norge er forskerqualifisert i historie og har en yrkesgjerning der de aktivt benytter sin forskerkompetanse. Anslagsvis utføres det et sted mellom 120 og 200 forskerårsverk. Av historikere er rundt 90 prosent, eller om lag 460–465 historikere ansatt ved universiteter, vitenskapelige høyskoler eller andre offentlig finansierte forskningsenheter som forskningsinstitutter, arkiver og museer (instituttsektoren). Gruppen ”oppdragforskere” omfatter omkring 50–60 personer og utgjør i størrelsesorden 10 prosent av landets historieforskere. Av de institusjonsansatte arbeider 42 prosent ved et universitet, 23 prosent har arbeidsplass ved en høyskole og 34 prosent utfører sin daglige dont ved enheter i instituttsektoren.

Historie er de noen store og mange spredte miljøers fag. 35 prosent av forskerne arbeidet ved seks enheter med ti eller flere fagfolk i staben. Enhetene var i 2003: Universitetet i Bergen, Historisk institutt; Universitetet i Oslo med Historisk institutt;¹ NTNU med Institutt for historie og klassiske fag; Universitetet i Tromsø med Historisk institutt; Riksarkivet og Handelshøyskolen BI med Institutt for innovasjon og økonomisk organisering. Rundt halvparten av alle historikere, inklusive de overnevnte, arbeider i 16 enheter med minst fem fagfeller i staben. Den andre halvparten er fordelt på 120 andre enheter og vil typisk ha en eller to laugsfeller, eller også ingen. Spesielt den tredjeparten som arbeider i instituttsektoren er vidt spredd – på 60 enheter. Kun tre institusjoner har en stab med fem eller flere: Det er Norsk lokalhistorisk institutt, Riksarkivet og Institutt for forsvarsstudier. For øvrig har historikeren tre eller færre fagfeller, ofte er han eller hun den eneste med historieutdannelse på plassen.

Generelt synes historie å ha jevn og god rekruttering, som er en forutsetning for å sikre personalfornyelse og for inntak av nye temaer, problemstillinger og synspunkter. Imidlertid skal kan et allment overblikk tildekke skjevheter, og/eller ikke stemme for underområdet. Under halvparten av historikerne i forskerstillinger hadde avlagt doktorgrad i 2003, men antallet doktorander økte kraftig på 1990-tallet. Realkompetanse synes i rask grad å bli erstattet med krav til formalkompetanse for dem under 45–50 år.

Historie oppviser relativt lav gjennomsnittsalder og en god aldersspredning blant forskerpersonalet. Faget har en bra andel rekrutter i stillingsmassen og en noenlunde god

¹ Nå Universitetet i Oslo, Institutt for arkeologi, konservering og historiske studier, (IAKH), avdeling for historie.

fordeling mellom rekrutter og personale i mellom- og toppstillinger. Dette gjelder stort sett for alle institusjonstyper. Konklusjonen er at historie oppviser en god alders- og stillingsstruktur, men at det kan forekomme alderskohorter som kan komme til å "hindre" nyrekruttering.

Møter du en fast ansatt forsker i historie vil det i sju av ti tilfeller være en mann. Kvinner er representert i alle stillingstyper ved alle institusjonstyper, men i mindretall. FoU-utgifter nasjonalt kan ikke fastslås presist. Foreliggende tall er begrenset til historieforskning i UoH-sektoren. Her er utgiftene til forskning og utvikling verken særskilt store eller spesielt små sammenlignet med andre fag i humaniora og samfunnsvitenskap. Historie er et fag trolig på moderat budsjett. Det forskes ved universitetene eller retter sagt, det er her det rapporteres om midler brukt til forskning. Trefjerdedeler av historieforskningen finansieres av grunnbudsjetter, mens en fjerdedel kommer fra andre kilder. Universitetene har eksternt finansiering, mens høyskolene utelukkende bruker av grunnbudsjetter. Norges forskningsråd står for mye av den eksterne finansieringen, mens andre pengestrømmer flyter sparsomme. Gjennom 1990- og 2000-tallet har strukturen for finansiering ligget stabilt.

Når historikere i Norge publiserer i vitenskapelige tidsskrifter, gjør de det ofte i periodika av generell karakter. Blant tidsskriftene står *Historisk tidsskrift* sentralt. Tidsskriftets posisjon gjelder uavhengig av ved hvilken institusjon historikerne arbeider og hvor ofte han eller hun publiserer. Historikeren skriver helst alene. Historikere skriver bøker for fagfeller og allmennhet. For kunnskap om bokpublisering finnes det ingen gode databaser som går bakover i tid. Historikere referer kun i liten grad til andre arbeider i tidsskrifter, og derfor vil sedvanlige bibliometriske analyser (analyser av vitenskapelig publisering) kun gi begrenset informasjon over historikernes publiseringsmønstre, og kan i svært liten grad brukes for å sjekke kvantitet og kvalitet på norsk historieforskning. Den bør bygge på andre kilder.

1 Historieforskning i Norge

1.1 Innledning

Tidlig på 1800-tallet ble vitenskapsdisiplinen historie utviklet med sine nåværende grunntrekk i Europa. Fra 1830-tallet i Norge formuleres et program for historieforskning, av historikere gjerne omtalt som den ”norske historiske skole”. Innenlands som utenlands vokste historiefaget t fram som del av nasjonsbyggingen. I 1860-årene tok historikerne initiativ til å organisere virksomheten sin mer effektivt. Profesjonsforeningen Den norske historiske forening (HIFO) ble dannet i 1869² og siden 1870 har dets tidsskrift *Historisk tidsskrift* utkommet. Det er i dag det eldste, norske vitenskapelige tidsskrift som fremdeles utgis. Historikerne holdt stort sett hus ved landets eneste universitet. Språklige kilder danner grunnlaget for mye av historieskrivingen. For å samle, bevare og bearbeide materiale, trengs det institusjoner med ansvar for oppbevaring. En milepæl for historiefaget ble nådd i 1875, da ble Riksarkivet utskilt fra Kirkedepartementet og opprettet som egen institusjon. Senere har arkivverket vokst og andre, særskilte enheter for oppbevaring kommet til, slike som spesialmuseer og -biblioteker.

De aller fleste institusjoner for historieforskning har oppstått etter 1945. Sentralt står historisk institutter/avdelinger for historie ved universitetene. Utbyggingen av høyere utdanning med blant annet distriktshøgskolene som begynte på 1960-tallet og skjøt fart i kommende tiår ga historiefaget flere institusjonelle forankringspunkter. En allmenn vekst i arkivverket og ved museene har også bidratt til økningen forskerpersonale i historie. En annen kilde til ekspansjon har vært ”oppdragshistorie”.³ Historikere engasjeres for å skrive historie på oppdrag for bedrifter, organisasjoner, kommuner eller fylker. Både enkeltpersoner, HIFO og forskningsinstitusjoner har engasjert seg i historiske oppdrag av ulike karakter.

Institusjonelt har historie tradisjonelt vært tilordnet humaniora, fra 1970-tallet har faget også vært plassert sammen med samfunnsvitenskapene. Historie begynte som politisk historie, å studere staten som et samlet uttrykk for nasjonen har vært et sentralt tema. Men disiplinen har spesielt siden 1970-årene ekspandert kraftig både tematisk, personalmessig og institusjonelt. Nå omfatter den en rekke spesifiserte underområder, som eksempler nevnes: økonomisk historie, sosialhistorie og globalhistorie. I Norge har spesielle subdisipliner og retninger i liten grad blitt skarpt utskilt og eventuelt lagt til egne institusjoner med avstand til andre delfelter av disiplinen.⁴

² I 1990 ble Den norske historiske forening slått sammen med Norsk historikerforening (HIFO) og komité for historisk vitenskap som stod for internasjonalt samarbeid, til dagens Den norske historikerforening (HIFO), www.hifo.no, lesedato 2.6.2006.

³ Med oppdragshistorie menes historiefaglig forskning som er eksternt finansiert, det vil si finansiert fra andre kilder enn forskningsinstitusjonenes grunnbevilgninger, bevilgninger fra Norges forskningsråd eller midler fra andre innenlandske og utenlandske forskningsstiftelser. www.hifo.no/oppdragsforskning.

⁴ Avsnittet bygger på Ottar Dahl: *Norsk historieforskning i det 19. og 20. århundre*, Oslo 1989 og Knut Kjeldstadli: *Fortida er ikke hva den engang var. En innføring i historiefaget*, Oslo 1993; Ottar Dahl: ”Historisk institutt 25 år. 1953–1978”, *Universitetet i Oslo. Årsberetning 1978*, s. 51-56; Olav Eikeland

Analysen av historieforskning har flere og ulike formål. En hensikt kan være å studere sammenhenger mellom forskningsdisiplinen og sosiale, politiske, religiøse, kulturelle og andre forhold i det samfunn og den tid historikeren befinner seg i. En annen målsetting er den å undersøke historieforskningens indre forhold, det vil vekselvirkningen mellom ulike sider av forskningsprosessen, og spesielt sammenhenger mellom generelle teoretiske og metodiske forutsetningene på den ene siden og kildestudier, spesialundersøkelser og mer syntetisk anlagt historieskrivning på den andre.⁵ En tredje hensikt kan være å analysere historieforskningens ytre forhold, da rettes blikket mot faget og forskningens rammer og især dens institusjonelle organisering. Det er intensjonen her, men den faglige ambisjonen er relativt beskjedent. Arbeidsnotatet "Historiefaget – mennesker, steder, strukturer og endringer over tid" begrenser seg til en punktstudie av det institusjonelle rammeverk rundt historieforskningen slik det kommer til uttrykk gjennom forskerne som befolker det, det vitenskapelig/faglig personalet, organisering av forskningen, økonomiske ressurser.

I kapittel to står forskerpersonalet og institusjoner med historikere og historisk forskning i fokus. Tredje kapittel ser på størrelsen av midler og kilder til finansiering av forskning. Fjerde kapittel er viet publiseringsmønsteret for historiefaget og retter oppmerksomheten mot tidsskriftsartikler. Hensikten med publiseringsanalysen er primært å kontrollere at sentrale fagmiljøer er fanget opp ved foregående undersøkelser av forskerpersonale, organisatoriske enhetene og FoU-utgifter.

1.1.1 Kildegrunnlag og noen termer fra nasjonal forskningsstatistikk

Analysen bygger i det vesentlige på nasjonal forskningsstatistikk med tilskudd fra noen andre uttrykte og trykte kilder. Relevant vitenskapshistorisk litteratur er trukket inn, der det har vært relevant og omfanget av notatet har tillatt det. Datamaterialet er i hovedsak hentet fra NIFU STEPs databaser, som igjen er delt inn i flere registre: NIFU STEP, Forskerpersonaleregister; NIFU STEP, Akademikerregister, NIFU STEP, Doktorgradsregister, videre NIFU STEP, FoU-ressurser for universitets- og høyskolesektoren samt NIFU STEP, FoU-ressurser for instituttsektoren. Fra NIFU STEP, Forskerpersonaleregister er data ajourført per 1. oktober 2003. Statistiske opplysninger for 2005 var ikke ferdigstilt til medio mai 2006. Tilsvarende data for tidligere år har vært benyttet for å vise eventuelle endringer over tid. I Forskerpersonaleregisteret som er den mest sentrale databasen for denne studien, registreres alle forskere i offentlig sektor, mens forskere i privat sektor (næringslivet) ikke inngår. Denne begrensningen har sannsynligvis

og Leif Chr. Lahn: "Organisasjon og arbeidsmiljø ved Avdeling for historie, Universitetet i Oslo", *AFIs rapportserie nr. 2/95, 1995*; Anders Kirhusmo.: *Akademi og seminar. Norges Lærerhøgskole 1922–1982*, Trondheim 1983, spesielt s. 224–227 Randi R. Balsvik: "Konstruksjon av fortiden – mellom det lokale og internasjonale" i Tove Bull og Tore O. Vorren (red.): Universitetet i Tromsø. Glimt fra de første 30 år, *Universitetsbiblioteket i Tromsøs skriftserie Ravnetrykk*, nr. 17, Tromsø 1998, s. 260–291; Edgeir Benum: *Sentraladministrasjonens historie*, bind 2 1845–1884, Oslo 1979, s. 158; Sverre Bagge: "Samfunnsvitenskapenes historie", i Nils Roll-Hansen; Jostein Goksøyr; Lorentz M. Irgens et al. i *Universitetet i Bergens historie, bind II*, Bergen 1996, s. 582–705.

⁵ Ottar Dahl 1989, s.11.

liten innvirkning på historiefaget, trolig arbeider de fleste historikerforsker i offentlig sektor. Data om forskerpersonale og organisatoriske enheter er mest rikholdige, mens opplysninger om utgifter til FoU er mer begrenset og har dermed en mer avgrenset utsagnsverdi.

I Forskerpersonalregisteret fagklassifiseres enheten. Grunlaget for klassifikasjonen er opplysninger fra enhetene selv. Inndelingen gjelder kun for kun for universitets- og høyskolesektoren. Den følger et ”mestkriterium”, enhetene oppgir om mer enn halvparten av forskningsvirksomhet hører til et oppgitt fag og hvilket. FoU-statistikkens ”mestkriterium” er sensitivt for skiftende organisasjonsgrenser. Inndelingen fører også til at alle enheter som ikke oppgir, eller faktisk ikke kan innordne minst femti prosent av forskningen sin i etablerte kategorier, klassifiseres i uspesifiserte felleskategorier. Disse kategoriene er av betydelig størrelse for antallet vitenskapelig/faglig personale, både i humaniora og samfunnsvitenskapene. En praktisk følge er at sammenligninger mellom fagdisipliner med hensyn til personalressurser og driftsutgifter til FoU gir usikkert resultat. For instituttsektoren opereres det generelt ikke med inndeling i faggrupper. Her er laveste nivå fagområde nivå (humaniora, samfunnsvitenskap etc.). Imidlertid er enkelte institutter blitt klassifisert, men da bare i Forskerpersonalregisteret. I databasene over FoU-ressurser, der mellom annet FoU-utgifter, finansieringskilder og FoU-årsverk inngår, innhentes det opplysninger på faggruppenivå. Alle enheter klassifisert som historie i statistikken, vil i alle tabeller være markert med to stjerner**. Fordi ”mestkriteriet” alene ikke ville gi et helhetlig bilde av historiefaget, er det i denne studien kombinert med tilgjengelig materiale på individnivå, utvalgskriteriet var det faglige/vitenskapelige personalets utdanningsbakgrunn. I tillegg til institusjoner klassifisert som historie, er alle enheter uten fagklassifikasjon, men med minst en norskutdannet historiker i staben inkludert.

I Forskerpersonalregisteret registreres høyere utdanning med hovedfag (etter 2004 også mastergrad). Historie har egen fagkode og alle typer utdanning innenfor denne koden er inkludert. Innbefattet er alle med historie hovedfag for cand. philol.-graden, et fåtall kandidater med cand. polit. -grad og annen utdanning som mag. art. og m.ph. og dessuten ”uspesifisert humaniora” med fagkode for historie. Heretter kalles det gjennomgående for enkelthetens skyld ”norsk historieutdanning” i notatet. Forskerpersonalregisteret henter data fra en annen database, NIFU STEP, Akademikerregisteret. Det har data tilbake til 1916 og er komplett fullstendig for personer med høyere utdanning fra norske utdanningsinstitusjoner. For personer som tar høyere utdanning utenlands og deretter får ansettelse som forskere i Norge, strekker ikke Akademikerregisteret til. I disse tilfellene bygger Forskerpersonalregisteret på oppgaver fra de norske institusjonene der forskeren har sin arbeidsplass. Innsendt informasjon kan være mangelfull og fullstendighet ikke garanteres. Rent praktisk kan det forekomme at forskere som **ikke** har ”norsk historieutdanning” mangler fagkode, og derfor ikke blir inkludert i oversikten over forskerpersonale. I denne studien antar vi at alt forskerpersonale ved enheter fagklassifisert som historie driver forskning i historie. Dette valget gjør at antall individer historieforskere ikke kan angis helt presist, men omfanget skulle være omtrent riktig.

I NIFU STEP's FoU-databaser registreres utgifter til forskning og utviklingsarbeid (FoU-utgifter) i UoH- og instituttsektoren. FoU-utgifter finansiert over lærestedenes grunnbudsjetter tar utgangspunkt i hvor stor andel av sin arbeidstid det faglige personalet

bruker på forskning. Hertil kommer FoU-utgifter finansiert fra eksterne kilder. FoU-utgifter som eneste indikator på faglig tyngde mellom ulike enheter, kan gi et skjevt bilde av faktisk forskningsaktivitet i UoH-sektoren. En høy andel rekrutter vil gi høyere utslag i FoU-utgifter enn like mange forskere i første- og/eller toppstilling. En faktor som bidrar til at FoU-utgifter ikke er et presist mål når det benyttes på faggruppenivå, som for eksempel på historie, er at flerfaglige enheter har en uspesifisert fagkode. FoU-virksomheten ved slike enheter blir derfor ikke registrert på de enkelte fag/faggrupper, men kun på fagområdenivå, humaniora, samfunnsvitenskap osv.

En annen database som det har vært trukket veksler på er NIFU STEP Doktorgradsregister. Det inneholder en komplett liste over alle doktorgrader avlagt i Norge fra 1817. Utenlandske grader inngår i Forskerpersonalregisteret, og her kan det forekomme mangelfull registrering av forskeres utenlandske utdanning.

Kildegrunnet for studier av vitenskapelig publisering i tidsskrifter er ISI-Thomson NCR-database (National Citation Report for Norway). Det er en kommersiell USA-basert database som registrerer tidsskriftspublisering. NCR for Norge dekker norske artikler som publiseres i internasjonale tidsskrifter som indekseres av Thomson ISI. I humanistiske fag er mange av publikasjonene i bokform og på norsk. NCR gir derfor begrenset informasjon om vitenskapelig publisering i humaniora. Universitets- og høyskolerådets (UHR) Nasjonal database for høyere utdanning (DBH) er også brukt. Databasen er etablert fra år tilbake, men har fra og med rapporteringsåret 2004 hatt statistikk for vitenskapelig publisering ved universiteter og høyskoler. I dette tidsrommet og for nevnte institusjoner kan databasen gi informasjon per institusjon om vitenskapelig publisering i ulike former og kanaler. Imidlertid dekker den ikke det antatte behovet for oversikt over publisering som et evalueringsutvalg trolig vil ønske for historie.

Begge de to overnevnte basene gir begrenset informasjon. Førstnevnte dekker publisering uavhengig av sektor, men kun tidsskriftspublisering. Sistnevnte omfatter kun delsektorene universiteter og høyskoler, eller vel halvparten av alle landets forskere i historie, og den har kun data fra og med 2004.⁶ I evalueringer av humanistiske og samfunnsvitenskapelige disipliner er det vanlig å bygge på publikasjonslister som forskerne sender inn.

⁶ Det innrapporterte antallet bokpublikasjoner synes lavt for historie. Det kunne tyde på en viss underrapportering, noe som igjen kan skyldes at det mangler en helhetlig fagklassifisering for bokpubliseringer og/eller at nåværende klassifisering ikke omfatter de forlag der faghistorikere utgir sine bøker, www.dbh.no, lesedato 9.1.2006.

2 Historikere – institusjoner og forskere

Forskning i Norge deles etter sektor for utførelse: en hovedinndeling går mellom privat sektor og offentlig sektor. Den private sektor omfatter næringslivet, mens den offentlige er todelt og innbefatter universitets- og høyskolesystemet (UoH-sektor) og offentlig finansierte enheter utenfor, den såkalte instituttsektoren. Forskerpersonalet ved universiteter og høyskolene både underviser og forsker. Begge typer institusjoner er regulert av samme lov,⁷ men har ulike rettigheter når det gjelder muligheter til å organisere utdanningsløp og grader, herunder doktorgrader. Universitetene står fritt til å tilby utdanningsforløp for lavere og høyere grad og doktorprogrammer, mens høyskolene trenger særskilt akkreditering. For høyskolene skilles det mellom henholdsvis vitenskapelige- og statlige høyskoler, men dette skillet er uten større betydning for denne studien.

Ved institusjoner i instituttsektoren foregår det ingen undervisning, men forsknings- og utviklingsarbeid (FoU). Det er stor variasjon mellom instituttene når det gjelder opphavsrett, eierforhold og finansiering av virksomheten. Offentlige forskningsinstitutter mottar som regel en grunnbevilgning fra ulike departementer, i mange tilfeller kanalisert via Norges forskningsråd. En rekke enheter er også basert på ekstern finansiering og oppdrag/tjenester. Institusjonene kan være direkte underlagt sine respektive departementer, statlige institusjoner, stiftelser eller aksjeselskap.

Hvor mange forsker i historie og hvor arbeider de?

2.1 Vitenskapelig og faglig personale

Anslagsvis rundt 500 personer i Norge er forskerkvalifisert i historie og har en yrkesgjerning der de aktivt benytter sin forskerkompetanse. Dette tallet omfatter faghistorikere som bruker historiefagets analyseverktøy og realkunnskaper for å konstruere og tolke fenomener i fortid og nåtid.

Tre grupper inngår i dette anslaget. Den første og største omfatter menn og kvinner som innehar en vitenskapelig/faglig stilling i den offentlige forskersektoren, det vil si i universitets- og høyskolesektoren (UoH-sektoren) eller i instituttsektoren. De har alle en høyere grad i historie fra et norsk universitet, det vil si ”norsk historieutdanning”. For gruppen finnes presise talloppgaver. I 2003 utførte 403 historikere faglig/vitenskapelig arbeid. Av dem var 265 eller rundt to tredjedeler ansatt ved universiteter eller høyskoler, mens 138 personer eller om lag en tredjedel av de 403 forskerne arbeidet ved andre offentlig finansierte forskningsenheter som forskningsinstitutter, arkivverket og museer.

Den andre gruppen omfatter personer som er ansatt ved forskningsenheter som klassifiserer hoveddelen av sin forskningsvirksomhet som historie og som ikke har ”norsk historieutdanning”, det vil si høyere grad i historie fra et norsk universitet. Gruppen innbefatter i hovedsak personer med historieutdanning fra utlandet, en del forskere kan ha

avlagt doktorgrad i historie. Andre kan ha høyere utdanning fra et annet fag, men forsker i historiefaget eller tilgrensende områder. Disse utgjør anslagsvis 60 personer.⁸ Første og andre gruppe utgjør til sammen 460–470 personer. Den relative fordelingen mellom forskere i UoH-sektoren og enheter i instituttsektoren forblir den samme som ovenfor.

Tredje gruppe er ”oppdragshistorikere”⁹ som utgjør anslagsvis 40 personer. Det stipulerte omfanget bygger på data innsamlet av Norsk Lokalhistorisk institutt i 2002,¹⁰ og dessuten en spørreunde for året 2005 sendt elektronisk til medlemmer av Den norske historiske forening (HIFO).¹¹ Spørsmålsskjemaet ligger som vedlegg 1 til arbeidsnotatet. I dette arbeidsnotatet rettes blikket mot første og andre gruppe, mens gruppe tre hører til det pensum som kun blir kursorisk gjennomgått.

En fjerde, mulig gruppe inngår ikke i det hele tatt i denne studien av historiefagets forskere. Det gjelder de forskerkvalifiserte som driver historisk forskning i disipliner utenfor historiefaget. Eksempler på slik forskning kan være utdanningshistorie i pedagogikk, musikkhistorie i musikkvitenskapen, videre idé- og filosofihistorie eller biologers arbeid med egen disiplins historie.

2.1.1 Forskerårsverk i historie

Antallet forskere i historie er ikke det samme som antallet forskerårsverk medgått til historie. Minst 120 årsverk brukes til historisk forskning hvert år. Kanskje er et realistisk anslag i størrelsesorden 200 årsverk, men det finnes det ikke grunnlagsdata for å verifisere en slik antagelse.

Tre forhold forklarer anslaget overfor. Forskerårsverk beregnes som andelen arbeidstid brukt til forskning. Forskere deler sin arbeidstid mellom flere gjøremål, undervisning, veiledning, administrasjon og forskning. For første- og toppstillinger¹² ved universitetene beregnes det at 40 til 45 prosent av arbeidstiden benyttes til forskning, beregningen inkluderer administrasjon av forskning og andel av veiledning som kan karakteriseres som forskning. For stipendiater, postdoktorer og forskere ligger

⁷ Lov 2005-04-01 nr. 15: Lov om universiteter og høyskoler.

⁸ Se tabell v1 for antallet fordelt på institusjoner.

⁹ Oppdragshistorie er historiefaglig forskning som er eksternt finansiert, det vil si betalt av andre kilder enn forskningsinstitusjonenes grunnbevilgninger, bevilgninger fra Norges forskningsråd eller midler fra andre innenlandske og utenlandske forskningsstiftelser. Oppdragshistoriker er et kjent og innarbeidet begrep blant historikere, se www.hifo.no/oppdragsforskning.

¹⁰ Knut Sprauten: ”SpørreundersøkHIFO03”, en sammenfatning og oppsummering av undersøkelsens resultater, upublisert manus, 4 sider, udatert 2003, oppgir antallet å være 72 faghistorikere som er oppdragsforskere i temaområdene by- og bygdehistorie, slekts- og gårdshistorie. Det tas forbehold om at opplysningene kan være mindre pålitelig. Se også KS: ”Historie for 40–50 millioner årlig”, *HIFO-nytt* nr. 6 2003, s. 5–6. En ny undersøkelse er planlagt i 2006, samtale med Knut Sprauten april 2006.

¹¹ HIFO organiserer rundt 1000 historikere og hovedfags-/ masterstudenter i historie. Cirka halvparten av HIFOs medlemmer er tilknyttet den elektroniske netjtjenesten, hifo-net@iakh.uio.no der forespørselen gikk ut. Det kom inn 37 relevante svar som omfattet 40 personer. Det ble gjort fratrekk for historikere som per 1.10. 2005 var registrert i NIFU STEP, Forskerpersonalregister. En optelling 31.1.2006 ga som resultat at 23 historikere som var forskerkvalifisert og forsket i historie, ikke var registrert i den nasjonale databasen over forskerpersonale. NIFU STEP, elektronisk arkiv, prosjekt 1281341 2005–2006, ”Bakgrunnsmateriale evaluering historie og økonomi”, svar på spørreundersøkelse.

¹² Med mellomstilling menes førsteamanuensis og stillinger på tilsvarende nivå, toppstillinger er professorer og andre stillinger som krever tilsvarende kompetanse.

forskningens andel av arbeidstiden mellom 70 og 100. Et anslag for universitetene er at 120 årsverk brukes til historieforskning.¹³ Ved høyskolene varierer FoU-andeler i stillingene mellom lærested, stillingskategori og fagområde. For instituttsektoren, med blant annet museene og arkivene der deler av virksomheten faller innen FoU i historie, er grunnlagsmaterialet for å beregne andel tid medgått til forskning og utviklingsarbeid ikke fullstendig. Oppdragshistorikere bruker trolig mesteparten av sin arbeidsdag på forskning, men det presise antallet oppdragshistorikere er svært usikkert.

En viktig faktor for å bestemme antallet forskerårsverk i historie er om og i hvilken grad historikere som er opplært i historiefaget, men forsker i grenseområder og/eller i temaer som blir oppfattet å ligge utenfor fagdisiplinen, skal regnes med.

2.2 Institusjoner med forskerpersonale

I det videre tas det utgangspunkt i 465 historikere. De har sitt daglige virke ved 136 enheter. Anslagsvis 35 prosent av historikerne arbeider ved seks enheter med ti eller flere fagfolk i staben. Enhetene er: **Universitetet i Bergen med Historisk institutt; Universitetet i Oslo med Historisk institutt;**¹⁴ NTNU med **Institutt for historie og klassiske fag; Universitetet i Tromsø med Historisk institutt; Riksarkivet og Handelshøyskolen BI med Institutt for innovasjon og økonomisk organisering.** Rundt 50 prosent av historikerne arbeider ved 16 enheter som har fem fagfeller i staben. Overslaget innbefatter overnevnte gruppe. Den andre halvparten av historikere er beskjeftiget ved en av de andre 120 enhetene, og de vil typisk ha en eller to laugsfeller, eller også ingen.¹⁵ I historie er det noen tettbygde strøk, men også mange grisingrende. Om vi ser på institusjonstyper arbeider 196 eller 42 prosent ved et universitet, 107 eller 23 prosent har arbeidsplass ved en høyskole, mens 161 eller 34 prosent har sin daglige dont ved enheter i instituttsektoren. Over femti prosent av historikerne arbeider altså utenfor universitetene.

I dette avsnittet rettes oppmerksomheten mot institusjonstyper, grunnenheter og fagmiljøer, spesielt dem med minst fem historikere i staben. I neste delavsnitt (2.3) belyses ulike aspekter ved forskerpersonalets sammensetning.

2.2.1 Universitetene

Av 303 historikere i UoH-sektoren, arbeidet 197 personer eller rundt 65 prosent ved ett av landets fire universiteter.¹⁶ De resterende 35 prosent er ansatt i høyskolesystemet.

¹³ Tabell 2.10 danner tallgrunnlaget for utregningen.

¹⁴ Etter en reorganisering ved HF-fakultetet skiftet enheten navn til Institutt for arkeologi, kunsthistorie og historiske studier (IAKH), avdeling for historie. I 2003 som datagrunnlaget er basert på, het det Historisk institutt.

¹⁵ Anslaget er basert på tallopgaver i tabell 2.13 og institusjonsoversikter i tabellene 2.1, 2.2, 2.3 og 2.4.

¹⁶ Universitetet i Stavanger endret til nåværende navn i 2005. I 2003 som datagrunnlaget basert på, het UiS Høyskolen i Stavanger og var en del av høyskolesystemet.

For universitetenes del er det godt samsvar mellom enheter som har en høy andel historikere i den vitenskapelige staben og klassifikasjonen av virksomheten som historie. Se tabell 2.1.

Tabell 2.1 Antall og andel vitenskapelig ansatte med "norsk historieutdanning", etter institusjon og grunnenhet. Norske universiteter, 2003.

Lærested	Enhet	Antall historikere	Prosent historikere	Totalt ved enheten	
UiB	HISTORISK INSTITUTT**	22	73	30	
	ARKEOLOGISK INSTITUTT	1	8	12	
	ROKKANSENTERET	7	18	40	
	INSTITUTT FOR PRAKTISK PEDAGOGIKK	1	5	19	
	SENTER FOR UTVIKLINGSSTUDIER	1	10	10	
	UNIVERSITETSBIBLIOTEKET	2	8	24	
	INST. FOR KULTURSTUDIER OG KUNSTHISTORIE	2	6	33	
	SEKSJON FOR HUMANISTISK INFORMATIKK	1	17	6	
	SFF - SENTER FOR MIDDELALDERSTUDIER**	4	29	14	
UiO	HISTORISK INSTITUTT**	38	81	47	
	FAKULTETSSEKR., TEOLOGISKE OG HIST.-FIL.	1	7	15	
	INSTITUTT FOR LÆRERUTDANNING OG SKOLEUTVIKLING	2	4	49	
	FAGENHET FOR KIRKEHISTORIE	1	20	5	
	SEKSJON FOR MED. ANTROPOLOGI, INTERNASJ. HELSE OG SOSIALMED. – IASAM	1	6	16	
	INSTITUTT FOR LINGVISTISKE FAG (ILF)	1	2	55	
	INSTITUTT FOR ØSTEUROPEISKE OG ORIENTALSKE STUDIER	1	3	36	
	INSTITUTT FOR KULTURSTUDIER	2	7	29	
	INSTITUTT FOR MEDIER OG KOMMUNIKASJON	2	6	33	
	SENTER FOR STUDIER I VIKINGTID OG NORDISK MIDDELALDER	1	11	9	
	INSTITUTT FOR STATSVITENSKAP	1	3	39	
	UNIVERSITETSBIBLIOTEKET	1	4	27	
	FAKULTETSSEKRETARIATET – UV	1	4	27	
	SENTER FOR STUDIER AV TEKNOLOGI, INNOVASJON OG KULTUR (TIK)	7	18	40	
	UiTø	INSTITUTT FOR HISTORIE**	16	89	18
		PROGR. FOR LÆRING OG PRAKTISK PEDAGOGIKK (PLP)	1	4	25
SENTER FOR SAMISKE STUDIER		1	33	3	
INSTITUTT FOR SAMFUNNS- OG MARKEDSFAG		1	5	21	
UNIVERSITETSBIBLIOTEKET		1	8	13	
FAGENHET FOR NYERE KULTURHISTORIE		1	25	4	
NTNU	REGISTRERINGSSENTRALEN FOR HISTORISKE DATA	1	100	1	
	INSTITUTT FOR HISTORIE OG KLASSISKE FAG**	23	68	34	
	NORSK SENNER FOR BARNEFORSKNING	1	13	8	
	INSTITUTT FOR BYGGEKUNST, FORM OG FARGE	1	7	15	
	INSTITUTT FOR ANVENDT SPRÅKVITENSKAP	1	8	12	
	SOSIALANTROPOLOGISK INSTITUTT	1	5	20	
	PROGRAM FOR LÆRERUTDANNING – PLU	3	10	30	
	UNIVERSITETSBIBLIOTEKET I TRONDHEIM	1	4	25	
	INSTITUTT FOR ARKEOLOGI OG KULTURHISTORIE	1	5	22	
SENTER FOR MIDDELALDERSTUDIER	1	100	1		
INSTITUTT FOR TVERRFAGLIGE KULTURSTUDIER	7	22	32		
Sum universiteter		163	18	899	

Fire sentrale og store institusjonene i historie er: **Universitetet i Bergen** med enheten **Historisk institutt**; **Universitetet i Oslo** med **Historisk institutt**; **NTNU** med **Institutt for historie og klassiske fag**¹⁷ og **Universitetet i Tromsø** med **Historisk institutt**.¹⁸ Det vitenskapelige personalet på 103 utgjør om lag 22 prosent av alle historikere ved institusjoner. Foruten universitetsinstituttene og nært tilgrensende enheter, finnes det tre fagmiljøer som alle har flere fem eller flere historikere blant forskerpersonalet. Det er: **Universitetet i Bergen, Rokkansenteret**; **Universitet i Oslo, Senter for studier av teknologi; innovasjon og kultur (TIK)** og **NTNU, Institutt for tverrfaglige kulturstudier**. Alle tre er flerfaglige enheter hver med en andel på rundt 20 prosent faghistorikere.

2.2.2 Vitenskapelige og statlige høyskoler

Av 303 historikere i UoH-sektoren pluss arbeider 117 eller knappe 40 prosent i høyskolesystemet. Historikere finner vi ved en rekke høyskoler, de er gjerne tilknyttet egne enheter for historie eller samfunnsfaglige enheter. Også ved høyskolene er det samsvar det bra samsvar mellom enheter som har en høy andel historikere i den faglige staben og klassifikasjonen av virksomheten som historie. 25 historikere med norsk utdanning er ansatt ved enheter som regnes som historie i nasjonal forskningsstatistikk. Ved de samme enhetene finner vi dessuten fem forskere med annen utdanningsbakgrunn. Se tabellene 2.2 og 2.3 for detaljer.

¹⁷ Det tas forbehold for NTNU som har et felles institutt for historie og klassiske fag.

¹⁸ Ved universitetene finnes det andre enheter som man kan anta hører til historie. Det kan gjelde Universitetet i Oslo, senter for studier i vikingtid og nordisk middelalder; NTNU, senter for middelalderstudier, Universitetet i Tromsø, registreringsentralen for historiske data og Universitetet i Bergen, senter for fremragende forskning – Senter for middelalderhistorie.

Tabell 2.2 *Antall og andel vitenskapelig ansatte med "norsk historieutdanning", etter Institusjon og grunnenhet. Norske vitenskapelige høyskoler, 2003*

Lærested	Enhet	Antall historikere	Prosent historikere	Totalt ved enheten
NORGES				
HANDELSHØYSKOLE	INSTITUTT FOR SAMFUNNSØKONOMI	3	7	44
NORGES				
IDRETTSHØGSKOLE	INSTITUTT FOR SAMFUNNSFAG	2	5	37
POLITIHØGSKOLEN	POLITIHØGSKOLEN – GRUNNUTDANNING	1	4	24
MISJONSHØGSKOLEN	SENTER FOR INTERKULTURELL KOMMUNIKASJON	1	14	7
HANDELSHØYSKOLEN	INSTITUTT FOR INNOVASJON OG			
BI	ØKONOMISK ORGANISERING	10	28	36
	INSTITUTT FOR			
	KOMPETANSELEDELSE	3	7	42
	INSTITUTT FOR FINANSIELL			
	ØKONOMI	1	8	13
	INSTITUTT FOR MARKEDSFØRING	1	3	32
	INSTITUTT FOR KOMMUNIKASJON, KULTUR OG SPRÅK	1	5	21
DIAKONHJEMMETS	FORSKNINGSAVDELINGEN –			
HØGSKOLE	DIAFORSK	1	11	9
Sum vitenskapelige høyskoler		24	9	265

Tabell 2.3 *Antall og andel vitenskapelige ansatte med ”norsk historieutdanning etter Institusjon og grunnenhet. Norske statlige høyskoler, 2003*

Lærested	Enhet	Antall historikere	Prosent historikere	Totalt ved enheten
HØGSKOLEN I STAVANGER	INSTITUTT FOR HISTORIE OG FILOSOFI**	7	64	11
	AVD. NORSK HOTELLHØGSKOLE	1	4	24
HØGSKOLEN I AGDER	INSTITUTT FOR HISTORIE**	5	83	6
	AVD. FOR HUMANISTISKE FAG	2	7	27
HØGSKOLEN I VOLDA	INST. FOR HISTORIE**	9	100	9
	IVAR AASEN-INSTITUTTET	1	25	4
	AVD. FOR LÆRERUTD.	4	6,6	61
HØGSKOLEN I MOLDE	INSTITUTT FOR SAMFUNNSFAG	1	11	9
HØGSKOLEN I FINNMARK	AVD. FOR NÆRINGS- OG SOSIALFAG	1	2	52
	AVD. FOR PEDAGOGISKE OG HUMANISTISKE FAG	2	4	53
HØGSKOLEN I BERGEN	SAMFUNNSFAGSSEKSJONEN	4	33	12
HØGSKOLEN I BODØ	AVD. FOR SAMFUNNSFAG	6	14	42
HØGSKOLEN I HARSTAD	AVD. FOR ØKONOMI OG SAMFUNNSFAG	1	4	24
HØGSKOLEN I LILLEHAMMER	HISTORIE**	4	100	4
	FJERNSYNSREGI	1	33	3
HØGSKOLEN I NESNA	SAMFUNNSFAGSEKSJONEN	1	33	3
HØGSKOLEN I NORD-TRØNDELAG	AVD. FOR SAMFUNNSFAG	1	4	26
	AVD. FOR SYKEPLEIER-, INGENIØR OG LÆRERUTDANNING	1	6	18
	AVD. FOR LÆRERUTDANNING	2	1,8	111
HØGSKOLEN I OSLO	SEFS – SENTER FOR KOMPETANSEUTVIKLING I DEN FLERKULTURELLE SKOLEN	1	5	19
	BIBLIOTEKS- OG INFORMASJONSUTDANNINGEN	2	7	27
HØGSKOLEN STORD/HAUGESUND	AVD. FOR LÆRERUTD.	1	0,5	55
HØGSKOLEN I TELEMARK	INSTITUTT FOR LÆRERUTDANNING – HUMANIORA	1	2	47
	INSTITUTT FOR KULTUR- OG HUMANISTISKE FAG	4	13	31
HØGSKOLEN I TROMSØ	AVD. FOR LÆRERUTD.	1	2	54
HØGSKOLEN I VESTFOLD	AVD. FOR SAMFUNNSFAG	5	14	36
	AVD. FOR LÆRERUTDANNING	2	2	96
HØGSKOLEN I ØSTFOLD	AVD. FOR SAMFUNNSFAG OG FREMMEDSPRÅK	2	6	36
	AVD. FOR LÆRERUTDANNING	2	8	38
HØGSKOLEN I SOGN OG FJORDANE	AVD. FOR SAMFUNNSFAG	3	13	23
Sum statlige høyskoler		78	8	961

Fire institusjoner fagklassifisert som historie har fem eller flere i staben: Det er: **Høgskolen i Volda, institutt for historie; Høgskolen i Lillehammer, historie;**

Høgskolen i Stavanger, institutt for historie og filosofi, Høgskolen i Vestfold, avdeling for samfunnsfag og Høgskolen i Agder, institutt for historie. Foruten de overnevnte finnes det tre institusjoner som er flerfaglige enheter, som har en gruppe på minimum fem historikere blant forskerpersonalet. Det er: **Handelshøyskolen BI, institutt for innovasjon og økonomisk organisering; Høgskolen i Bodø, avdeling for samfunnsfag og Høgskolen i Vestfold, avdeling for samfunnsfag.** Med 10 ”norskutdannede historikere” er miljøet på BI klart størst, ved de to høyskolene i henholdsvis Bodø og Vestfold utgjør historikerne henholdsvis 5 og 6 personer.

2.2.3 Instituttsektoren

Av 465 historikere har som nevnt 161 eller om lag 34 prosent av historikere sin daglige dont ved enheter i instituttsektoren. Artsmessig er det tre typer enheter, arkiver, museer og andre forskningsinstitutter, en del av de sistnevnte er enheter klassifisert som samfunnsvitenskap. Se tabell 2.4 for detaljert informasjon.

Tabell 2.4 Antall og andel vitenskapelig/faglig ansatte med ”norsk historieutdanning”, etter institusjon. Instituttsektoren 2003

Institutt	Antall historikere	Prosent historikere	Totalt antall på instituttet
STAVANGER MUSEUM – SJØFARTSMUSEET	2	100	2
ARKEOLOGISK MUSEUM I STAVANGER	1	3	31
AUST-AGDER KULTURHISTORISKE SENTER	2	40	5
BERGENS SJØFARTSMUSEUM	3	75	4
NORSK BERGVERKSMUSEUM	2	40	5
BORGARSYSSEL MUSEUM	1	33	3
BRYGGENS MUSEUM, UTADRETTET SEKSJON	2	50	4
DE SANDVIGSKE SAMLINGER	2	29	7
DE HEIBERGSKE SAMLINGER, SOGN FOLKEMUSEUM	3	75	4
NORGES FISKERIMUSEUM	2	100	2
FORSVARSMUSEET	2	40	5
TRØNDELAG FOLKEMUSEUM	3	30	10
GLOMDALSMUSEET	1	25	4
HADELAND FOLKEMUSEUM	1	50	2
HARDANGER FOLKEMUSEUM	1	33	3
NORSK INDUSTRIARBEIDERMUSEUM	2	67	3
KARMSUND FOLKEMUSEUM	1	50	2
NORSK OLJEMUSEUM	1	33	3
HEDMARKMUSEET OG DOMKIRKEODDEN	1	33	3
NASJONALMUSEET FOR KUNST, NASJONALGALLERIET	1	6	16
NORDLANDSMUSEET	1	33	3
NORGES HJEMMEFRONTMUSEUM	3	100	3
NORSK FOLKEMUSEUM	3	17	18
NORSK SJØFARTSMUSEUM	1	17	6
NORSK SKOGMUSEUM	1	25	4
NORSK TEKNISK MUSEUM	3	60	5
NORSK VEGMUSEUM	1	33	3
ROMSDALSMUSEET	1	25	4
SANDEFJORDMUSEENE	2	67	3
GRENSELANDMUSEET	1	50	2
VALDRES FOLKEMUSEUM	2	50	4
VEST-AGDER FYLKESMUSEUM	1	33	3
VESTLANDSKE SKOLEMUSEUM	1	100	1
ARBEIDERBEVEGELSENS ARKIV OG BIBLIOTEK**	4	57	7

CHR. MICHESENS INSTITUTT	1	3	39
FORSKNINGSSTIFTELSEN FAFO	2	3	76
NORUT SAMFUNNSFORSKNING AS	1	5	19
FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT	1	5	21
INSTITUTT FOR FREDSFORSKNING	3	10	31
INSTITUTT FOR SAMFUNNSFORSKNING	3	7	41
DET NORSKE NOBELINSTITUTT	2	67	3
VESTLANDSFORSKING – SAMFUNNSVITENSKAP	1	11	9
NORSK LOKALHISTORISK INSTITUTT**	5	83	6
NORSK UTENRIKSPOLITISK INSTITUTT	1	2	43
VOX VOKSENOPPLÆRINGSINSTITUTTET	1	6	18
RIKSARKIVET**	34	85	40
STATSARKIVET I KRISTIANSAND**	1	100	1
STATSARKIVET I TRONDHEIM**	4	80	5
STATSARKIVET I STAVANGER**	3	100	3
FORSVARETS FORSKNINGSINSTITUTT	1	0	337
INSTITUTT FOR FORSVARSSTUDIER	8	57	14
NORSK SAMFUNNSVITENSKAPELIG DATATJENESTE AS	1	3	36
NORSK INSTITUTT FOR STUDIER AV FORSKNING OG UTDANNING	1	2	47
SINTEF TEKNOLOGILEDELSE, AVD STEP – SENTER FOR INNOVASJONSFORSKNING	1	6	18
NORSK INSTITUTT FOR FORSKNING OM OPPVEKST, VELFERD OG ALDRING	1	1	81
SINTEF TEKNOLOGILEDELSE	1	1	102
STIFTELSEN FALSTADSENTERET	2	50	4
Sum institutter	138	12	1178

Historikerne er vidt spredd på til sammen 60 enheter. Kun ved tre enheter finnes det en stab med fem eller flere. Det er **Norsk lokalhistorisk institutt**, **Riksarkivet** og **Institutt for forsvarsstudier**. På de øvrige 57 stedene har historikeren tre eller færre kollegaer, ofte er han eller hun eneste med denne kompetansen.

2.2.4 Enheter og fagmiljø i utvalg

Hvordan skårer ulike fagmiljøer på et utvalg kriterier: fagklassifikasjon som historie, miljøets størrelse og formell faglig tyngde? Med utgangspunkt i forskerpersonalet og organisatoriske enheter gis det en forenklet oversikt over utvalgte fagmiljøer i historie.

Følgende kriterier er brukt:

- Minimum 50 prosent historikere ved enheten
- enhetens virksomhet er fagklassifisert som historie
- minimum 5 norskutdannede historikere alle stillingsnivåer
- minimum 10 norskutdannede historikere alle stillingsnivåer
- minimum 5 forskere i førstestilling.¹⁹

¹⁹ Opplysninger er hentet fra tabellene v 4 og v 5.

Tabell 2.5 Oversikt over utvalgte enheter i historier, treff på ulike kriterier

<i>Institusjonen og grunnenhet</i>	<i>Fagklassifisert som historie</i>	<i>Minst 50 prosent historikere</i>	<i>Minst 5 historikere ansatt</i>	<i>Minst 7 historikere ansatt</i>	<i>Minst 10 historikere ansatt</i>	<i>Minst 5 historikere med 1.stillings kompet.</i>
Universitetet i Bergen Historisk institutt	X	X	X	X	X	X
Universitetet i Bergen Senter for fremragende forskning – Senter for middelalderhistorie	X	X				
Universitetet i Bergen Rokkansenteret			X	X		X
Universitetet i Oslo Historisk institutt	X	X	X	X	X	X
Universitet i Oslo Senter for studier av teknologi, Innovasjon og kultur (TIK)			X	X		
NTNU Institutt for historie Og klassiske fag	X	X	X	X	X	X
NTNU Institutt for tverrfaglige kulturstudier			X	X		X
Universitetet i Tromsø Historisk institutt	X	X	X	X	X	X
Høgskolen i Lillehammer Historie	X	X				
Høgskolen i Agder Institutt for historie	X	X	X			
Høgskolen i Stavanger Institutt for historie og filosofi	X	X	X			
Høgskolen i Vestfold Avdeling for samfunnsfag			X			X
Høgskolen i Volda Institutt for historie	X	X	X	X		X
Høgskolen i Bodø Avdeling for samfunnsfag			X			
Handelshøyskolen BI Institutt for innovasjon Og økonomisk organisering			X	X	X	X
Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek	X	X				
Institutt for forsvarsstudier	X	X	X	X		
Norsk lokalhistorisk institutt	X	X	X			
Riksarkivet	X	X	X	X	X	X
Statsarkivet i Kristiansand	X	X				
Statsarkivet i Stavanger	X	X				
Statsarkivet i Trondheim	X	X				

2.3 Forskerpersonale – ulike aspekter

I foregående avsnitt ble historikere plassert etter institusjonstyper, her grupperes forskerne etter sosiale karakteristika. Hensikten er å ha noen markører som indikerer fagets ”sunnhetstilstand”. Likevel skal det påpekes at allmenne utsagn om historie ikke behøver å være presise for spesifikke subdisipliner. Forskernes formal- og realkompetanse beskrives, forskerpersonalets plass i stillingshierarkiet belyses. Videre ser vi på alderspredning og antallet og andelen av kvinner og menn.

2.3.1 Stillingsnivå

Et fag bør ha jevn og god rekruttering både for å sikre personalfornyelse og for inntak av nye temaer, problemstillinger og synspunkter. Allment bør disiplinen ha en viss andel rekrutter i stillingsmassen og en noenlunde jevn fordeling mellom rekrutter og personale i mellom- og toppstillinger. Hvordan stod det til i historie anno 2003?

De tre delsektorene universiteter, høyskolesystemet og instituttsektoren diskuteres først samlet og så pekes det på eventuelle særtrekk. Tabellene 2.6 og 2.7 viser fordelinger etter stillingsnivå i henholdsvis antall og prosentandeler.

Tabell 2.6 Vitenskapelig/faglig personale i historie¹ etter stillingskategorier og institusjonstype. Antall

Lærested/sektor	Topp- og førstestill.	Forsker/ postdoktor	Rekrutt. still.	Undervis. still.	Totalt
Universiteter	91	27	60	19	197
Vitenskapelige høyskoler	8	6	7	3	24
Statlige høyskoler	41	1	6	35	83
Forskningsinstitutter ²	-	158	3		161
Totalt	140	192	76	57	465

¹61 personer uten "norsk historieutdanning", men ansatt ved en enhet fagklassifisert som historie er inkludert.

²Ved forskningsinstitutter inneles ikke personalet i toppstilling/mellomstilling.

Tabell 2.7 Vitenskapelig/faglig personale i historie¹ etter stillingskategorier og institusjonstype. Prosentfordelt etter stillingskategori

Lærested/sektor	Topp- og førstestill.	Forsker/ postdoktor	Rekrutt. still.	Undervis. still.	Totalt
Totalt universitet	46,2	13,7	30,5	9,6	100
Vitenskapelige høyskoler	33,3	25,0	29,2	12,5	100
Statlige høyskoler	49,4	1,2	7,2	42,2	100
Forskningsinstitutter ²	-	98,1	1,9	0,0	100
Totalt	30,1	41,3	16,3	12,3	100

¹61 personer uten "norsk historieutdanning" men ansatt ved en enhet fagklassifisert som historie er inkludert.

²Ved forskningsinstitutter inneles ikke personalet i toppstilling og mellomstilling.

Historie har en ganske god fordeling mellom de ulike stillingstypene for å sikre faglig og personellmessig fornyelse.²⁰ En viss andel rekrutterings- og forsker/postdoktorer er trolig viktig for faglig fornyelse.

2.3.2 Kvinner og menn

Begrunnelser for at kvinner og menn bør være tallmessig likt representert blant forskerpersonalet er flere.²¹ Hva med kjønnsfordelingen i historiefaget? Tabellene 2.8 og 2.9 viser resultatet av opptellingen i henholdsvis antall og prosent.

²⁰ Den underliggende forutsetningen her er at rekrutteringen av kandidater med avlagt hovedfag/mastergrad til forskersystemet er god.

²¹ For ulike typer begrunnelser se Vera Schwach; Ellen Brandt og Agnete Vabø: "I spennet mellom kvalitet og krav til likestilling", *NIFU STEP Arbeidsnotat* 8 2004, s. 20.

Tabell 2.8 Vitenskapelig/faglig personale i historie¹ i 2003 etter lærested og sektor og kjønn.

Lærested/sektor	Kvinner	Menn	Totalt
Universitet	64	133	197
Vitenskapelige høyskoler	5	19	24
Statlige høyskoler	13	70	83
Forskningsinstitutt	56	105	161
Totalt	138	327	465

¹61 personer uten "norsk historieutdanning", men ansatt ved en enhet fagklassifisert som historie er inkludert.

Tabell 2.9 Vitenskapelig/faglig personale i historie¹ i 2003 etter lærested og sektor og kjønn, prosentandel.

Lærested/sektor	Kvinner	Menn	Prosent	Antall (N)
Universitet	32,5	67,5	100	197
Vitenskapelige høyskoler	20,8	79,2	100	24
Statlige høyskoler	15,7	84,3	100	83
Forskningsinstitutt	34,8	65,2	100	161
Totalt	29,7	70,3	100	465

¹61 personer uten "norsk historieutdanning", men ansatt ved en enhet fagklassifisert som historie er inkludert.

Sju av ti historieforskere var menn i 2003, tre av ti kvinner. Prosentandelene varierer mellom de ulike institusjonstypene, andelen kvinner er høyest ved forskningsinstituttene, der omlag tredjeparten av forskerpersonalet arbeider, men den nesten like høy ved universitetene der 42 prosent av historikerne utfører sin yrkesgjerning. Kvinneandelen er lavest for høyskolene.²²

Her kan vi undersøke forskjeller mellom de ulike stillingstyper. Finner vi kvinner først og fremst som rekrutteringspersonal og ansatte forskere i instituttsektoren? Tabellene 2.10 og 2.11 viser i antall og andeler.

²² Statlige høyskoler gir prosentuet et stort utslag for høyskolene, men N for universiteter og forskningsinstituttene omfatter langt flere. Også blant oppdragsforskere innen lokalhistorie er kvinner i mindretall Knut Sprauten, 2003, s. 5.

Tabell 2.10 Vitenskapelig/faglig personale i historie¹ etter stillingskategorier, kjønn og institusjonstype. Antall

Lærested/sector	Topp- og førstestill.	Forsker/ postdoktor	Rekrutt. still.	Undervis. Still.	Totalt
Universitet					
Kvinner	21	11	26	6	64
Menn	70	16	34	13	133
Totalt universitet	91	27	60	19	197
Vitenskapelige høgskoler					
Kvinner			2	3	5
Menn	8	6	5		19
Vitenskapelige høgskoler	8	6	7	3	24
Statlige høgskoler					
Kvinner	7		2	4	13
Menn	34	1	4	31	70
Totalt Statlige høgskoler	41	1	6	35	83
Forskningsinstitutter					
Kvinner		55	1		56
Menn		103	2		105
Totalt Forskningsinstitutter		158	3		161
Alle sektorer					
Kvinner	28	66	31	13	138
Menn	112	126	45	44	327
Totalt	140	192	76	57	465

¹61 personer uten "norsk historieutdanning", men ansatt ved en enhet fagklassifisert som historie er inkludert.

Tabell 2.11 Vitenskapelig/faglig personale i historie¹ etter stillingskategorier, kjønn og institusjonstype. Prosentfordelt etter stillingskategori

Lærested/sector	Topp- og førstestill.	Forsker/ postdoktor	Rekrutt. still.	Undervis. still.	Totalt
Universitet					
Kvinner	32,8	17,2	40,6	9,4	100
Menn	52,6	12,0	25,6	9,8	100
Totalt universitet	46,2	13,7	30,5	9,6	100
Vitenskapelige høyskoler					
Kvinner	0,0	0,0	40,0	60,0	100
Menn	42,1	31,6	26,3	0,0	100
Vitenskapelige høyskoler	33,3	25,0	29,2	12,5	100
Statlige høyskoler					
Kvinner	53,8	0,0	15,4	30,8	100
Menn	48,6	1,4	5,7	44,3	100
Totalt Statlige høyskoler	49,4	1,2	7,2	42,2	100
Forskningsinstitutter					
Kvinner	0,0	98,2	1,8	0,0	100
Menn	0,0	98,1	1,9	0,0	100
Totalt Forskningsinstitutter	0,0	98,1	1,9	0,0	100
Alle sektorer					
Kvinner	20,3	47,8	22,5	9,4	100
Menn	34,3	38,5	13,8	13,5	100
Totalt	30,1	41,3	16,3	12,3	100

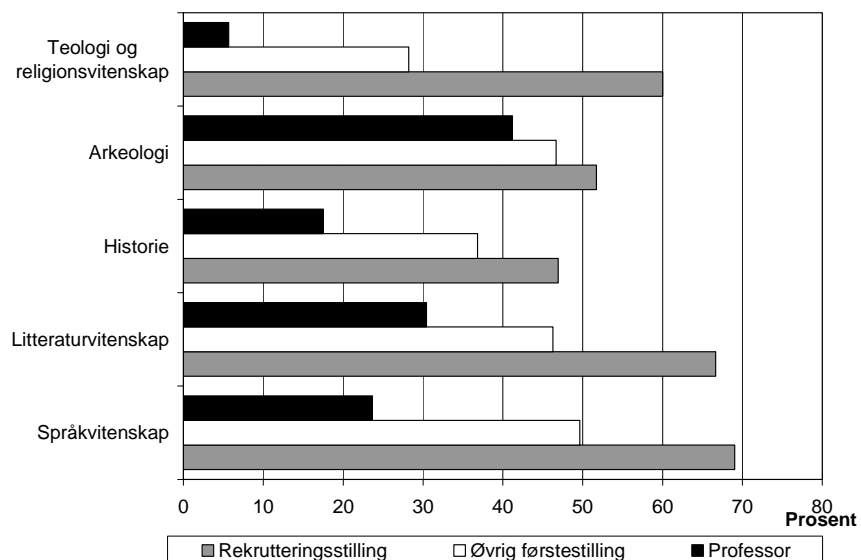
¹ 61 personer uten "norsk historieutdanning" men ansatt ved en enhet fagklassifisert som historie er inkludert.

Kvinner utgjør som nevnt et mindretall, en av tre forskere. Men denne tredjedelen av forskerpersonalet fordeler seg rimelig jevnt på flere stiger i stillingshierarkiet. 20 prosent av kvinnene innehar en første- eller toppstilling. Vel 20 prosent av kvinnene har en rekrutteringsstilling. Nærmere 50 prosent av kvinnene har en forskerstilling. Den høye andelen kan nok delvis forklares med klassifisering av personalet i instituttsektoren. Kvinneandelen i historie i UoH-sektoren er ikke spesielt høy sammenlignet med andre fag i humaniora. Imidlertid har humaniora med 42 prosent kvinner generelt nest høyeste kvinneandel blant alle fagområdene. Kun fagområdet medisin har høyere andel kvinner, den er på 47 prosent.²³ Figur 2.1 viser historie i forhold til utvalgte fag.²⁴

²³ Se tabell v 8.

²⁴ Jorunn S. Borgen et al. "Strukturelle betingelser for forskningen innenfor nordisk språk og litteratur", *NIFU STEP Arbeidsnotat 29/2005*, s 26; For en allmenn diskusjon om kvinneandel med vekt på UoH-sektoren, *Det norske forsknings- og indikatorsystemet 2005*, s. 74–78.

Figur 2.1 Kvinneandelen blant vitenskapelig/faglig personale i utvalgte humanistiske faggrupper i UoH-sektoren, utvalgte stillingsgrupper i 2003. Prosent.

Øvrig førstestilling inkluderer stillingene førsteamanuensis og høgskoledosent

2.3.3 Aldersfordeling

Høy gjennomsnittsalder kan bety at behovet for ettervekst er stort, mens lav gjennomsnittsalder kan indikere god ettervekst og sirkulasjon i forskersystemet. Tabell 2.12 gir oversikt for historie.

Tabell 2.12 Gjennomsnittsalder vitenskapelig/faglig personale i historie¹ UoH- og instituttsektoren, etter institusjonstype og fordelt på kjønn, 2003

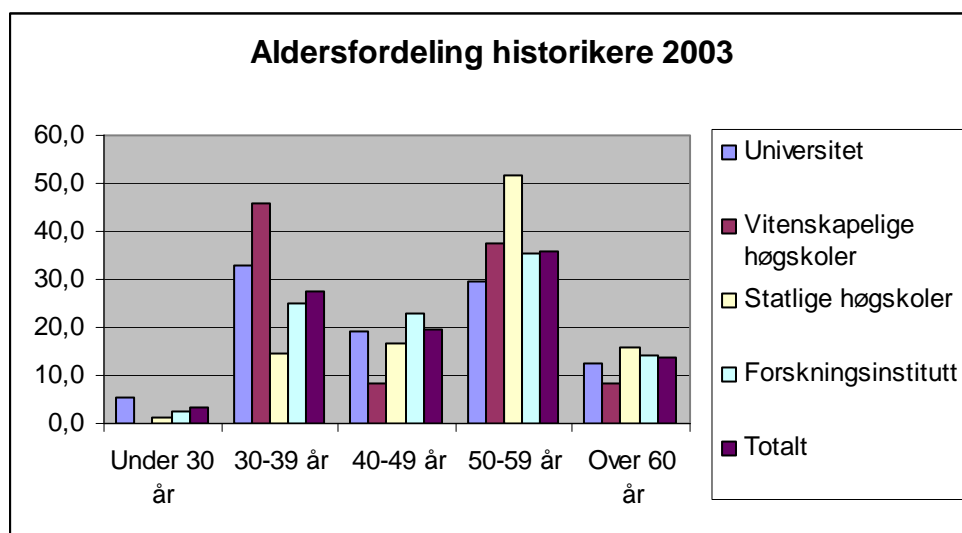
Institusjonstype	Kvinner	Menn	Totalt
Universitet	43,5	46,5	45,5
Vitenskapelige høyskoler	44,2	45,3	45,0
Statlige høyskoler	47,9	51,6	51,1
Forskningsinstitutt	45,5	48,9	47,7
Totalt gjennomsnitt	44,7	48,3	47,2

¹61 personer uten "norsk historieeksamen", men ansatt ved en enhet fagklassifisert som historie er inkludert.

Gjennomsnittsalderen på en idealtypisk historiker er 47,2 år, noe som indikerer jevn ettervekst og sirkulasjon blant forskere. Gjennomsnittet er med ett unntak om lag den samme uaktet institusjonstype.²⁵ Andelen rekrutteringspersonale trekker trolig gjennomsnittsalderen ned. Gjennomsnittsalderen for forskere i UoH-sektoren er ikke spesielt høy og ikke spesielt lav om en sammenligner historie med gjennomsnittsalderen i humaniora. Her var gjennomsnittsalderen 48,3 år, mens den for historie var rundt 45,5 år.²⁶ Det bør bemerkes at humanioras forskere har høyest gjennomsnittlig alder av alle i UoH-sektoren, fulgt av samfunnsvitere, mens fagområdene teknologi og matematikk-naturvitenskap hadde laveste gjennomsnittsalder med henholdsvis 42,3 og 42,4 år.

En jevn aldersfordeling i forskerpopulasjonen er generelt et sunnhetstegn. I figur 2.1 er aldersfordeling brutt ned på aldersgrupper.

Figur 2.2 Aldersfordeling historikere prosent

Aldersfordelingen ved de ulike institusjonstypene varierer noe, men ikke slik at en institusjonstype, for eksempel universitetene har flere eldre enn forskningsinstituttene.

²⁵ Personalet i statlige høyskoler er fåtallig og prosentuering gir et stort utslag. For flere detaljer, se tabellene v 2 og v 3.

²⁶ Figur v 1; Jorunn S. Borgen 2005, s. 22.

Samlet sett er aldersspredningen rimelig god. Kun et fåtall har ikke fylt 30 år, mens 27,5 prosent er mellom 30 og 39 år, nesten 20 prosent er fra 40 til 49 år, 35,5 prosent mellom 50–59 år og 13,5 prosent har rundet de 60. I notatets vedleggsdel, tabellene v 2 og v 3 finnes tallmaterialet som ligger til grunn for grafen og redegjørelse. Konklusjonen er at historie oppviser en god alders- og stillingsstruktur, men at det er ingen grunn til å hvile på laurbær. Det kan være alderskohorter som ”hindrer” nyrekruttering. En fortsatt aktiv rekrutteringspolitikk er derfor nødvendig.

2.3.4 Doktorgrad og kompetanse

Under halvparten av faghistorikerne som innehar en faglig/vitenskapelig stilling har avlagt en doktorgrad. Det henger nok sammen med at tradisjonelt var hovedfaget i historie også en form for forskeropplæring. Dessuten har individuell vurdering av realkompetanse gjerne ved stillingsbesettelser vært måten for å sikre høy historiekompetanse. Like viktig som doktorgrader i historiefaget er derfor opplysninger om førstestillingskompetanse. Den ”gamle ordningen” kom under endring på 1990-tallet. Av de til sammen 262 norske doktorgrader i historie avlagt siden 1880, har halvparten av doktorandene disputert siden 1992–1993. Av de 403 ”norskutdannede historikere” i 2003 hadde kun 113 eller 28 prosent av personalet tatt en doktorgrad. Andelene varierer fra 10 prosent i instituttsektoren til 25 prosent for høyskolesystemet til 42 prosent for universitetenes del.²⁷ Kravet om formalkompetanse i form av doktorgrad har slått gjennom i faget, og andelen av forskerpersonale med avlagt doktorgrad vil trolig øke de neste tiårene. I tabell 2.13 vises antallet og andelen historikere med doktorgrad. Den er ment som en illustrasjon av utsagnet om lav andel fast ansatte historieforskere med doktorgrad. De utvalgte enhetene skulle stå sentralt i historiefaget og samsvarer med enheter oppført i tabell 2.5.

²⁷ For flere detaljer se tabell v 6.

Tabell 2.13 Vitenskapelig/faglig personale med høyere grad i historie med doktorgrad, antall og andel, utvalgte enheter 2003

Lærested, grunnenhet/sektor	Totalt historikere	Historikere med dr. grad	Prosent med dr. grad
UNIVERSITETET I BERGEN			
HISTORISK INSTITUTT**	22	8	36,4
ROKKANSENTERET	7	3	42,9
SFF – SENTER FOR MIDDELALDERSTUDIER**	4	2	50,0
UNIVERSITETET I OSLO			
HISTORISK INSTITUTT**	39	17	43,6
SENTER FOR STUDIER AV TEKNOLOGI, INNOVASJON OG KULTUR (TIK)	7	2	28,6
UNIVERSITETET I TROMSØ			
INSTITUTT FOR HISTORIE**	16	4	25,0
NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET			
INSTITUTT FOR HISTORIE OG KLASSISKE FAG**	23	13	56,5
INSTITUTT FOR TVERRFAGLIGE KULTURSTUDIER	7	5	71,4
Sum universiteter	125	54	43,2
HANDELSHØYSKOLEN BI			
INSTITUTT FOR INNOVASJON OG ØKONOMISK ORGANISERING	10	2	20,0
Sum vitenskapelige høyskoler	10	2	20,0
HØGSKOLEN I STAVANGER			
INSTITUTT FOR HISTORIE OG FILOSOFI**	7	2	28,6
HØGSKOLEN I AGDER			
INSTITUTT FOR HISTORIE**	5	1	20,0
HØGSKOLEN I VOLDA			
INST. FOR HISTORIE**	9	2	22,2
HØGSKOLEN I BODØ			
AVD. FOR SAMFUNNSFAG	6	0	0,0
HØGSKOLEN I LILLEHAMMER			
HISTORIE**	4	1	25,0
HØGSKOLEN I VESTFOLD			
AVDELING FOR SAMFUNNSFAG	5	3	60,0
Sum statlige høyskoler	36	9	25,0
Totalt UoH-sektoren	166	93	56,0
ARBEIDERBEVEGELSENS ARKIV OG BIBLIOTEK**	4	0	0,0
INSTITUTT FOR FORSVARSSTUDIER	8	4	50,0
NORSK LOKALHISTORISK INSTITUTT	5	0	0,0
RIKSARKIVET**	34	2	5,9
STATSARKIVET I KRISTIANSAND**	1	0	0,0
STATSARKIVET I STAVANGER**	3	1	33,3
STATSARKIVET I TRONDHEIM**	4	0	0,0
Totalt institutter	59	7	11,8

Kilde: NIFU STEP, Forskerpersonalregister

2.4 Forskerpersonalet sammenlignet med andre fag i humaniora og samfunnsfag

Hvilket omfang har norsk historieforskning? Dessverre finnes det ikke lett tilgjengelig statistikk fra historiefaget i øvrige nordiske land. Her må vi nøyes med en nasjonal

sammenligning med andre disipliner/fag/faggrupper.²⁸ Det foreligger kun fullstendige tall for alle fag for UoH-sektoren, se tabellene 2.14 og 2.15.

Tabell 2.14 Vitenskapelig/faglig personale i UoH-sektoren innenfor humaniora etter faggruppe, 1997–2003

Faggrupper	1997	1999	2001	2003
Språkvitenskap	327	340	338	441
Litteraturvitenskap	186	189	160	188
Språk- og litteraturvitenskap – uspesifisert	31	26	56	103
Kulturkunnskap	26	23	21	49
Historie	151	144	139	171
Arkeologi	78	95	83	79
Folkloristikk	37	21	21	19
Musikk	166	170	193	280
Kunst	35	22	22	23
Arkitektur	64	62	63	68
Teologi	151	137	137	203
Filosofi	147	149	134	154
Filmvitenskap	1	5	7	29
Teatervitenskap	10	5	7	13
Andre og felles fag, humaniora ^{1,2}	1186	1218	1249	1009
Totalt	2596	2606	2630	2829

¹ Kategorien "andre og felles fag, humaniora" er institutter/sentre med flerfaglighet, ingen av fagene overstiger 50 prosent av den totale FoU-virksomheten ("mestkriteriet"). Flertallet av personalet i denne kategorien er å finne på flerfaglige enheter. I 2003 utgjorde disse 557 personer.

Kilde: NIFU STEP, Forskerpersonalregister

Historie er et mellomstort til stort fag i fagområdet humaniora totalt sett. Personalet i historie utgjorde om lag seks prosent, eller 171 av 2829 av forskerpersonalet i humaniora for UoH-sektoren. I instituttsektoren har fagområdet humaniora allment lite fagpersonale (445 personer i 2003). Historie alene har 161 personer, eller vel en tredjedel av samlet FoU-personalet i de offentlige forskningsinstituttene.²⁹

Hvor stort er historie i sammenligning med samfunnsvitenskapelige fag? Tabell 2.15 lister historie og samfunnsvitenskaper.

²⁸ I tabell v 7 er gruppene "språkvitenskap og litteraturvitenskap" findelt i ulike språkfag, noe som kan gjøre sammenligninger enklere.

²⁹ Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer. Utdanning, forskning og utvikling, teknologi, innovasjon, 2005, Figur 2.1.3, s. 73 og tabell A.2.12, s. 171.

Tabell 2.15 Vitenskapelig/faglig personale i UoH-sektoren i samfunnsvitenskap etter faggruppe, 1997-2003

Faggruppe, navn	1997	1999	2001	2003
Historie	151	144	139	171
Økonomi	333	275	344	400
Sosiologi	118	120	117	116
Urbanisme, planlegging	21	26	21	21
Statsvitenskap	109	95	96	131
Sosialantropologi	79	87	98	102
Psykologi	195	200	221	249
Pedagogiske fag	919	972	947	908
Samfunnsgeografi	56	64	53	79
Medievitenskap, journalistikk	35	35	44	98
Biblioteks- og informasjonsvitenskap	49	21	29	32
Rettsvitenskap, kriminologi	192	185	231	256
Andre og felles fag, samfunnsvitenskap	1246	1515	1569	1650
Totalt	3352	3595	3770	4042

¹ Kategorien ”andre og felles fag, sv” er institutter/sentre med flerfaglighet, ingen av fagene overstiger 50 prosent av total FoU-virksomhet (”mestkriteriet”). Flertallet av personalet i denne kategorien er å finne på flerfaglige enheter. I 2003 utgjorde disse 943 personer.

Kilde: NIFU STEP, Forskerpersonalregister

Historie er et mellomstort fag sammenlignet med andre samfunnsvitenskaper. Utsagnet er begrunnet med følgende resonnering. Forskerpersonalet i historie utgjorde om lag fire prosent, eller 171 av 4042 personer som utførte FoU i UoH-sektoren. I instituttsektoren hadde fagområdet samfunnsvitenskap et fagpersonale på om lag 1200 FoU-utdannet i 2003.³⁰ Flere samfunnsvitenskaper vil derfor totalt sett være større enn oversikten fra kun UoH-sektoren viser.

2.5 Oppsummering

Historie er et mellomstort til stort fag i humaniora og et mellomstort fag blant samfunnsvitenskapene. Om lag 500 personer i Norge er forskerkvalifisert i historie og har en yrkesgjerning der de aktivt benytter sin forskerkompetanse. Anslagsvis utføres det et sted mellom 120 og 200 forskerårsverk i historie. Av personalet var 460–465 eller om lag 90 prosent ansatt ved universiteter, høyskoler eller andre offentlig finansierte forskningsenheter som forskningsinstitutter, arkivverket og museer. Gruppen ”oppdragforskere” omfatter omkring 50–60 personer og utgjør i størrelsesorden 10 prosent av alle forskere med historieutdannelse. Av de institusjonsansatte arbeider 42 prosent ved et universitet, 23 prosent har arbeidsplass ved en høyskole og 34 prosent utfører sin daglige dont ved enheter i instituttsektoren, det være seg i arkivverket, museer eller andre forskningsenheter.

³⁰ Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer. Utdanning, forskning og utvikling, teknologi, innovasjon, 2005, Figur 2.1.3, s. 73 og tabell A.2.12, s. 171.

Historie er de få store og mange spredte miljøers fag. 35 prosent av historikerne arbeidet ved seks enheter som har ti eller flere fagfolk i staben. De seks er: Universitetet i Bergen, Historisk institutt; Universitetet i Oslo med Historisk institutt; NTNU med Institutt for historie og klassiske fag; Universitetet i Tromsø med Historisk institutt; Handelshøyskolen BI med Institutt for innovasjon og økonomisk organisering og Riksarkivet. Rundt halvparten av alle historikere arbeider i 16 enheter med minst fem fagfeller i staben. Tallet inkluderer de overnevnte enhetene. Den andre halvdel av historikere har sin arbeidsdag ved en av de andre 120 enhetene og vil typisk ha en eller to laugsfeller, eller også ingen. Spesielt arbeidsstokken i instituttsektoren er vidt spredd – på 60 enheter. Kun tre enheter i denne sektoren har en stab med fem eller flere: Det er Norsk lokalhistorisk institutt, Riksarkivet og Institutt for forsvarsstudier.

Generelt synes historie å ha jevn og god rekruttering, noe som er en forutsetning for å sikre personalfornyelse og for inntak av nye temaer, problemstillinger og synspunkter. Imidlertid kan et allment overblikk tildekke skjevheter, og/eller ikke stemme for underområder. Historie oppviser relativt lav gjennomsnittsalder og god aldersspredning blant forskerpersonalet. Slutningen gjelder for alle institusjonstyper. Historie har en bra andel rekrutter i stillingsmassen og en noenlunde god fordeling mellom rekrutter og forskere i mellom- og toppstillinger. Konklusjonen er at historie oppviser en god alders- og stillingsstruktur, men at det kan forekomme alderskohorter som kan komme til å "hindre" nyrekruttering. En fortsatt aktiv rekrutteringspolitikk er derfor nødvendig. Møter du en fast ansatt forsker i historie vil det sju av ti tilfeller være en mann. Kvinner er representert i alle stillingstyper ved alle institusjonstyper, men i mindretall. Under halvparten av historikerne i forskerstillinger hadde avlagt doktorgrad, men antallet doktorander økte kraftig på 1990-tallet. Realkompetanse synes i rask grad å bli erstattet med krav til formalkompetanse i årsklasser under 45–50 år.

3 Utgifter til forskning og utviklingsarbeid

Beregningsgrunnlaget for FoU-utgifter er, som nevnt innledningsvis (avsnitt 1.1.1), heftet med usikkerhet og FoU-utgifter som eneste indikator på faglig tyngde mellom de ulike enheter, kan gi et skjevt bilde av faktisk forskningsaktivitet. Opplysninger om FoU-utgifter indikerer en total størrelse på historieforskning. Utgiftsdata for statlige høyskoler og for instituttsektoren har ikke samme detaljeringsnivå som for universiteter og vitenskapelige høyskoler, noe som gir begrensninger for analysen av historiefaget.

3.1 Driftsutgifter etter institusjonstype

I tabell 3.1 vises FoU-utgifter etter institusjonstype. Usikkerhet i beregningsgrunnlaget gjør at kun totalen for vitenskapelige og statlige høyskolene blir inkludert. Dessverre kan ikke forskningsaktiviteten spesifiseres ned på grunnhensnivå.

Tabell 3.1 *Driftsutgifter til FoU i historie i UoH-sektoren etter institusjon, prosentandeler 1995, 1999 og 2003*

Institusjon	1995	1999	2003
UiB	24,0	17,8	27
UiO	33,1	41	31,1
UiT	8,5	18,2	14
NTNU	29,9	23,0	21,1
Prosentandel universiteter	95,5	100,0	93,3
Prosentandel vitenskapelige høyskoler	4,3	-	-
Prosentandel statlige høyskoler¹	-	-	6,8
Total prosent	100	100	100
Totale driftsutgifter, mill. NOK	37,5	47,8	49,2

¹ Fordelingen av FoU-utgifter følger "mestkriteriet". Ingen enheter i de vitenskapelige høyskolene oppgir at halvparten av forskningsvirksomheten hører til historie

De fire universitetene utgjør tyngdepunkter. Utgiftene til FoU ved høyskolene er stipulert til å utgjøre kun fem til ti prosent av totalen. Av 303 historikere i UoH-sektoren arbeidet som nevnt 197 eller vel 60 prosent ved universitetene og 117 forskere eller knappe 40 prosent i høyskolesystemet. Det forskes ved universitetene eller retter sagt, det er her det rapporteres om midler brukt til FoU.

Hvordan finansieres forskning? Tabellene 3.2 og 3.3 viser dette i million kroner og som prosentfordeling mellom ulike pengekilder. Merk at tabellene kun omfatter universiteter og høyskoler.

Tabell 3.2 Driftsutgifter til FoU i historie i UoH-sektoren, etter lærestedtype og finansieringskilde, 2003. Mill kr

Finansieringskilde	Statlige		Totalt
	Universitet	høgskoler ¹	
Grunnbudsjett	33,9	3,4	37,3
NFR	8,6	0,0	8,6
Dep, fylker mv.	1,1	0,0	1,1
Næringslivet	0,4	0,0	0,4
Andre kilder	0,4	0,0	0,4
Utlandet	1,4	0,0	1,4
Totalt	45,9	3,4	49,2

¹ Fordelingen av FoU-utgifter følger "mestkriteriet". Ingen enheter i de vitenskapelige høyskolene oppgir at halvparten av forskningsvirksomheten hører til historie.

Tabell 3.3 Driftsutgifter til FoU i historie, UoH-sektoren etter lærestedtype og finansieringskilde, 2003. Prosentfordeling

Finansieringskilde	Statlige		Totalt
	Universitet	høgskoler ¹	
Grunnbudsjett	74,0	100,0	75,8
NFR	18,8	0,0	17,5
Dep, fylker mv.	2,4	0,0	2,2
Næringslivet	0,9	0,0	0,9
Andre kilder	0,8	0,0	0,8
Utlandet	3,1	0,0	2,9
Totalt	100,0	100,0	100,0

¹ Fordelingen av FoU-utgifter følger "mestkriteriet". Ingen enheter i de vitenskapelige høyskolene oppgir at halvparten av forskningsvirksomheten hører til historie.

Trefjerdedeler av historieforskningen i UoH-sektoren finansieres av grunnbudsjetter, mens en fjerdedel kommer fra andre kilder. Universitetene har ekstern finansiering av betydning, mens høyskolene, i følge tabell 3.2, utelukkende har grunnbudsjetter å trekke på. Norges forskningsråd er den eksterne finansieringskilden av omfang, mens andre pengestrømmer, slik det fremkommer i innrapporteringen fra lærestedene, flyter sparsomme.³¹

Er det endringer å spore over tid? Tabell 3.4 og tabell 3.5 viser eventuelle endringer og stabilitet fra 1995 til 2003. Første tabell viser i løpende kroner, mens andre angir prosentandeler mellom de ulike typene finansieringskilder.

31 Svar innkommet i spørreundersøkelsen, antyder en et visst omfang av ekstern finansiering utenom midler fra Norges forskningsråd til historiefaget. NIFU STEP, elektronisk arkiv, prosjekt 1281341 2005–2006, "Bakgrunnsmateriale evaluering historie og økonomi", svar på spørreundersøkelse. Et betydelig omfang antyder også Knut Sprauten 2003, s. 5–6.

Tabell 3.4 Driftsutgifter til FoU innenfor historie i UoH-sektoren etter finansieringskilde 1995–2003. Mill kr

Finansieringskilde	1995	1997	1999	2001	2003
Grunnbudsjett	30,2	31,3	34,2	35,8	37,3
NFR	5,6	6,1	7,6	8,4	8,6
Dep, fylker mv.	0,8	0,6	1,7	1,8	1,1
Næringslivet	0,0	1,2	2,4	1,3	0,4
Andre kilder	0,4	0,1	0,6	0,5	0,4
Utlandet	0,5	0,8	1,2	1,1	1,4
Totalt	37,5	40,0	47,8	48,7	49,2

Tabell 3.5 Driftsutgifter til FoU innenfor historie i UoH-sektoren etter finansieringskilde 1995–2003. Prosentfordeling

Finansieringskilde	1995	1997	1999	2001	2003
Grunnbudsjett	80,4	78,1	71,6	73,4	75,8
NFR	14,9	15,2	15,9	17,1	17,5
Dep, fylker mv.	2,2	1,5	3,6	3,7	2,2
Næringslivet	0,0	2,9	5,0	2,6	0,9
Andre kilder	1,1	0,2	1,3	0,9	0,8
Utlandet	1,3	2,0	2,5	2,2	2,9
Totalt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

I denne perioden har strukturen for finansiering ligget stabilt. Andelen forskning betalt over grunnbudsjett har ikke økt, mens andelen finansiert over NFR viser en tendens til økning. Tidsspennet er kort, kun åtte år, for å analysere mulige endringer i finansieringsstruktur trengs det lengre tidsrekker.

3.2 FoU-utgifter sammenlignet med andre fag, i humaniora og samfunnsfag

Hvor mye koster historiefaget? I tabellene 3.6 og 3.7 sammenlignes historie med andre fag i humaniora utvalgte år fra 1995 til 2003. Dessverre foreligger det kun fullstendige data fra UoH-sektoren.

Tabell 3.6 Driftsutgifter til FoU i UoH-sektoren i humaniora etter faggrupper, 1995–2003. Løpende priser, Mill. kr

Faggruppe/år	1995	1997	1999	2001	2003
Kulturkunnskap	0,4	0,0	0,0	0,6	8,6
Historie	37,5	40,0	47,8	48,7	49,2
Arkeologi	29,7	30,9	40,9	39,1	74,3
Folkloristikk	12,0	8,1	6,5	8,2	4,3
Musikk	16,1	20,6	20,4	26,4	32,8
Kunst	7,6	7,5	4,9	6,7	6,2
Arkitektur	9,7	11,4	8,5	15,3	13,1
Teologi	42,7	45,9	46,0	55,0	65,8
Filosofi	19,7	29,8	37,9	42,1	40,2
Filmvitenskap	0,0	0,0	2,5	3,1	6,9
Teatervitenskap	2,3	2,4	1,4	1,1	2,5
Språk og litteraturvitenskap	128,9	132,1	130,5	154,9	152,3
Uspesifisert humaniora	124,8	205,9	210,9	244,2	311,8
Totalt	431,5	534,6	558,2	645,3	768,1

Historie et mellomstort til stort fag i humaniora, og det har til disposisjon verken særskilt mye eller spesielt få midler i forhold til andelen av forskerpersonale i UoH-sektoren.³² Ytterlige opplysninger om FoU-utgifter i humaniora over tid og finansieringskilder, se vedleggstabeller v 9 og v 10, samt figur v 2.

Hvordan er størrelsen på FoU-utgifter til historie sammenlignet med samfunnsvitenskaper? Oppstillingen for 1997–2003 finnes i tabell 3.7.

³² (Nordisk) arkeologi med kostbare utgravninger og feltstudier har store driftsutgifter, en god del (pliktig) finansiert via næringslivet. En marginmerkning er de kanskje uventede høye FoU-utgifter for filosofi, der personalet er langt færre enn i historie.

Tabell 3.7 Driftsutgifter til FoU i UoH-sektoren i samfunnsvitenskap etter faggrupper, 1997–2003, Løpende priser, Mill. kr

Faggruppe	1997	1999	2001	2003
Økonomi	88,9	80,1	104,3	138,3
Sosiologi	35,5	35,0	44,7	55,9
Urbanisme, planlegging	4,1	4,9	4,5	4,4
Statsvitenskap	33,6	36,9	39,1	42,8
Sosialantropologi	25,8	36,9	39,4	39,9
Psykologi	69,2	82,8	99,3	116,8
Pedagogiske fag	165,4	200,2	221,8	253,9
Samfunnsgeografi	15,7	19,6	19,5	22,3
Medievitenskap, journalistikk	9,5	12,6	14,4	34,9
Biblioteks- informasjonsvitenskap	10,5	7,7	8,6	9,1
Rettsvitenskap, kriminologi	84,8	85,5	99,8	116,9
Andre og felles fag, SV	356,2	505,6	571,5	687,0
Totalt	899,0	1 107,8	1 266,8	1 522,3
Historie	40,0	47,8	48,7	49,2

Historie er et mellomstort fag blant samfunnsvitenskapene, og forskningen i UoH-sektoren disponerer midler som er proporsjonale med andelen historikere av forskerpersonale for UoH-sektoren. For kunnskap om finansieringskilder for ulike faggrupper i samfunnsvitenskapelige fag, se vedleggstabell v 11.

3.3 Oppsummering

Historie er et fag trolig på moderat budsjett. Vi vet ikke presist omfanget av offentlige og (eventuelt private midler) som brukes til historieforskning i Norge. Foreliggende tall for FoU-utgifter er begrenset til UoH-sektoren. FoU-utgiftene til historie for sektoren omfatter ikke forskning utført ved tverrfaglige enheter hvor historie ikke utgjør hoveddelen av den faglige virksomheten. Det forskes mest ved universitetene, eller retter sagt, det er her det rapporteres om midler brukt til FoU. Trefjerdedeler av historieforskningen i UoH-sektoren finansieres av grunnbudsjetter, mens en fjerdedel kommer fra andre kilder. Universitetene har eksternt finansiering, mens høyskolene utelukkende bruker av grunnbudsjetter. Norges forskningsråd står for mesteparten av de eksterne midlene, mens andre pengestrømmer flyter sparsomme. Gjennom 1990- og 2000-tallet har strukturen for finansiering vært stabil. FoU-utgifter innenfor historie i UoH-sektoren er verken særskilt høye eller lave sammenlignet med andre fag i humaniora og samfunnsvitenskap.

4 Historieforskningens resultater – tidsskriftene

Historikernes resultater presenteres, etterprøves og diskuteres i en rekke sjangrer både muntlige og skriftlige og i ulike fora. Ordskiftet foregår i fagoffentligheten, i deloffentligheter og i kunnskapsallmenningen. De skriftlige sjangrene er generelt de mest formaliserte, mens de muntlige sjangrene er mindre formaliserte, men er slett ikke uviktige. I dette kapitlet vil imidlertid oppmerksomheten utelukkende være rettet mot skriftlige resultater og ordskifter.

Historikere i Norge har tradisjonelt ikke trukket noen skarpe grenser mellom vitenskapelige publikasjoner beregnet for egen fagoffentlighet og allmennhistoriske publikasjoner beregnet på bredere leserkretser. Når dette kapitlet kun fokuserer på fagfelleverdert publisering beregnet på fagoffentligheten av historikere innenlands og utenlands, fanges bare en begrenset del av historikernes resultater og fagdialoger opp. Historikernes resultater for fagfeller utgis like gjerne som bøker, i form av monografier og antologier, som sjangeren vitenskapelig artikkel. Dette kapitlet omfatter kun sistnevnte sjanger og gir kun partiell informasjon.

Hensikten med kapitlet er å peke på sentrale tidsskrifter og publiseringsprofil for tidsskrifter. Publiseringsmønstrer for tidsskriftsartikler skal bidra til å svare på om sentrale fagmiljøer er blitt fanget opp ved gjennomgangen av forskerpersonale og utgifter til FoU. Dessuten skal det undersøkes om historieforskere ved noen enheter har høyere publiseringshyppighet enn andre. Et tredje spørsmål er å belyse hvorvidt historikere i ulike subdisipliner offentliggjør sin forskning i bestemte tidsskrifter og/eller i dem av generell karakter.

4.1 Mønster for publisering

For artikler (og serier) fins det utfyllende data. Tidsskrifter er klassifisert både på nasjonalt nivå gjennom DBH og utenlands gjennom basene til ISI-Thomson som indekserer internasjonal tidsskriftpublisering. Den nasjonale DBH-basen er basert på innrapportering fra faglig ansatte i UoH-sektoren, og den inkluderer alle tidsskrifter som på nasjonalt nivå er definert å holde et vitenskapelig nivå (se avsnitt 1.1.1). Fra den amerikanske baserte ISI-basen kan det hentes ut opplysninger om hvilke institusjoner som publiseres hyppigst i de dekkede tidsskrifter, og hvilke det blir hyppigst blir referert til. Publiseringsdata fra ISI-basen bør betraktes som partiell dokumentasjon for kunnskap om publiseringsmønstre og -hyppighet i tidsskrifter. Tidsskrifter som *Heimen*, *Scandinavian Economic History Review* og *International Journal of Maritime History* inngår ikke i datagrunnlaget. Heller ikke dansk *Historisk tidsskrift* eller svensk *Historisk tidsskrift* er inkludert i ISI-databasen.

Tabellene 4.1 og 4.2 viser begge antallene artikler i historie og fordelingen mellom tidsskrifter. Tabell 4.1 gir en oversikt over alle norske institusjoner som er registrert i ISI-

databasen fra 1991 til 2004 med minst én artikkel klassifisert som historie.³³ Tallene finnes kun spesifisert til institusjonsnivå og ikke ned på de enkelte faglige grunnenheter, fordi slik informasjon i varierende grad blir oppgitt ved publisering.³⁴

Tabell 4.1 Antall artikler etter tidsskrift 1991–2004. Artikler med norske forfatteradresser i tidsskrifter kodet (kun) under historie av ISI. Alle sektorer

Tidsskrift	Antall artikler 1991-2004
HISTORISK TIDSSKRIFT	251
SCANDINAVIAN JOURNAL OF HISTORY	63
INTERNATIONAL HISTORY REVIEW	5
DIPLOMATIC HISTORY	5
ECONOMIC HISTORY REVIEW	3
JOURNAL OF AMERICAN ETHNIC HISTORY	3
ISIS	3
HISTORY AND THEORY	2
RUSSIAN REVIEW	2
HISTORICAL METHODS	2
JOURNAL OF MEDIEVAL HISTORY	2
AMERICAS	1
JOURNAL OF AMERICAN HISTORY	1
INTERNATIONAL JOURNAL OF AFRICAN HISTORICAL STUDIE	1
ZEITSCHRIFT FUR GESCHICHTSWISSENSCHAFT	1
HISTORICKY CASOPIS	1
JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY HISTORY	1
JOURNAL OF WORLD HISTORY	1
WOMENS HISTORY REVIEW	1
JOURNAL OF WOMENS HISTORY	1
AMERICAN INDIAN CULTURE AND RESEARCH JOURNAL	1
QUADERNI STORICI	1
BRITISH JOURNAL FOR THE HISTORY OF SCIENCE	1
JOURNAL OF ECONOMIC HISTORY	1
CENTRAL EUROPEAN HISTORY	1
JOURNAL OF MILITARY HISTORY	1
HISTORIA MATHEMATICA	1
Total	357

Totalt ble det registrert 368 artikler for årene 1991–2004. Forskere ved et fåtall institusjoner står for mesteparten av dem. Tidsskriftpublisering ved de fire universitetene utgjør 263 artikler eller 71 prosent av det samlede antall, mens høyskolene hadde 66 artikler og stod for 18 prosent. Enheter i instituttsektoren hadde totalt 38 stykker, eller omlag 10 prosent av artiklene. I samme periode lå fordelingen mellom de tre sektorene

³³ Historiefaglige artikler i flerdisiplinære tidsskrifter og/eller i tidsskrifter med andre fagkoder utelatt.

³⁴ Det må tas forbehold med hensyn til hvilken grunnenhet forfatterne som har skrevet artiklene, er ansatt.

rimelig stabil. I historie dominerer *Historisk tidsskrift* fulgt av *Scandinavian Journal of History* tidsskriftspubliseringsen. Dominansen er på 70 prosent i ISI-databasen.

Konklusjonen står fast også når en kontrollerer for alle tre typer institusjoner, universiteter, høyskoler og enheter i instituttsektoren. Tabell 4.1 bygger på ISI-databasen gir større grad av skjevdeling enn påfølgende tabell 4.2 som bygger på innrapporterte tall fra DBH.

Tabell 4.2 Antall artikler i historiske tidsskrifter, 2004, UoH-sektoren

Tittel	Artikler 2004 ¹
Historisk Tidsskrift	27
Scandinavian Journal of History	18
Heimen	11
Skolen: Årbok for Norsk Utdanningshistorie	5
Scandinavian Economic History Review	4
Pressehistoriske Skrifter	3
Zeitschrift für Papyrologie Und Epigraphik	2
Fortid og Nutid	2
Historisk Tidsskrift (S)	2
International Journal of Maritime History	2
Collegium Medievale	1,5 ²
History and Theory	1
International History Review	1
International Journal of African Historical Studies	1
Journal of American Ethnic History	1
Arbeiderhistorie	1
Vierteljahrschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte	1
European Review of Economic History	1
History of Technology	1
Technikgeschichte	1
Ambix : The Journal of the Society for the Study of Alchemy and Early Chemistry	1
Archives of Natural History	1
Saga-Book / Viking Society for Northern Research	1
Journal of Ecclesiastical History	1
Nordisk Museologi	1
Peritia : Journal of the Medieval Academy of Ireland	1
Transactions of the Historical Society of Ghana	1
Historical Methods	0,1
Totalt	95,6

¹ Antallet enheter tilsier at det omfatter både artikler og bokanmeldelser

² Brøkdelt når artiklene har flere enn en forfatter

Kilde: UHR, Database for høyere utdanning 2004

Historisk tidsskrift dominerer fortsatt når det brukes norsk datamateriale som grunnlag, men i mindre grad enn om man kun bygger på ISIs data. *Scandinavian Journal of History* kommer på andreplass, men avstanden til andre tidsskrifter minker kraftig. Tabell 4.2 gir trolig et mer fullstendig bilde av spredningen mellom ulike tidsskrifter enn ISI-databasen. Begge de to dominerende tidsskriftene *Historisk tidsskrift* og *Scandinavian Journal of History* er generelle historietidsskrifter i den forstand at de utgir artikler om historisk metode og teorier og omhandler alle historiske perioder og disiplinære retninger i faget. Temavalget for *Historisk Tidsskrift* omfatter pågående forskning om norske forhold, emner med nært tilknytning til Norge og forskning utført av norske historikere. *Historisk*

Tidsskrift utgis på norsk. *Scandinavian Journal of History* publiserer resultater fra nordisk historieforskning (og spesielt om Norden på engelsk). Først på tredje plass i tabell 4.2 er oppført mer spesialiserte tidsskrifter. Det er *Heimen*, som er et tidsskrift for lokal og regional historie. *Scandinavian Economic History Review* er et felles nordisk tidsskrift for økonomisk historie i bred forstand. Det er for øvrig verd å merke seg at den typiske historiker skriver artikler alene. Samforfatterskap er ganske uvanlig.

Tabell 4.3 *Antall artikler etter institusjon 1991–2004. Artikler med norske forfatteradresser¹ i tidsskrifter kodet (kun) under historie av ISI*

Sektor og institusjon	1991-1995	1996-2000	2001-2004	Total
UiO	39	38	47	124
UiB	17	14	26	57
NTNU	18	14	11	43
UiT	11	8	20	39
Total Universiteter	85	74	104	263
HØGSKOLEN I LILLEHAMMER	4	8	3	15
HØGSKOLEN I STAVANGER	3	1	4	8
HØGSKOLEN I TELEMARK	1	3	3	7
NORGES HANDELSHØYSKOLE	4	1	1	6
HANDELSHØYSKOLEN BI	2	1	2	5
HØGSKOLEN I BODØ	1	2	1	4
HØGSKOLEN I TROMSØ	1	1	1	3
HØGSKOLEN I VOLDA	0	1	2	3
NORGES IDRETTSHØGSKOLE	0	1	2	3
HØGSKOLEN I AGDER	1	1	0	2
HØGSKOLEN I BERGEN	0	1	1	2
HØGSKOLEN I SØR-TRØNDELAG	1	0	1	2
HØGSKOLEN I VESTFOLD	0	0	2	2
POLITIHØGSKOLEN	0	2	0	2
HØGSKOLEN I FINNMARK	0	0	1	1
HØGSKOLEN I HARSTAD	0	1	0	1
Totalt vitenskapelige høyskoler/statlige høyskoler	18	24	24	66
RIKSARKIVET	2	6	0	8
INSTITUTT FOR SAMFUNNSFORSKNING	0	4	1	5
USPESIFISERT OFFENTLIG SEKTOR – SAMFUNNSVITENSKAP	2	2	1	5
DET NORSKE NOBELINSTITUTT	3	1	0	4
INSTITUTT FOR FORSVARSSTUDIER	3	1	0	4
NORSK UTENRIKSPOLITISK INSTITUTT	1	2	1	4
INSTITUTT FOR FREDSFORSKNING	2	0	0	2
ARBEIDERBEVEGELSENS ARKIV OG BIBLIOTEK	1	0	0	1
FORSVARSMUSEET	0	1	0	1
MUSEER NORD-TRØNDELAG	0	1	0	1
MUSEER SØR-TRØNDELAG	0	1	0	1
NORSK INSTITUTT FOR BY- OG REGIONFORSKNING	0	0	1	1
STATSARKIVET I TRONDHEIM	1	0	0	1
Totalt Instituttsektor	15	19	4	38
Totalt Næringslivet		1		1
Totalt alle sektorer	118	118	132	368

¹ Artikler med forfattere fra flere av institusjonene er inkludert under alle institusjoner som er oppgitt i artikkelen. Netto antall artikler er 357.

Såkalte ”siteringsanalyser” eller mer korrekt ”refereringsanalyser”³⁵ brukes for flere fagdisipliner som middel for å fange opp enkeltforskere og eventuelt fagmiljøer som har utmerket seg ved å ha publisert tidsskriftartikler som det hyppig blir henvist til. Historikere oppviser et annet mønster for referering enn andre disipliner, herunder de medisinske og naturvitenskapelige som står modell for denne typen bibliometriske studier. Historikere viser til og refererer til et bredt spekter av upublisert og publisert kildemateriale og dessuten til mange typer og sjangrer av (fag)litteratur. Den relative andelen av henvisninger gjort til vitenskapelige tidsskriftartikler, er lav. Henvisningstradisjonen innebærer at referanseanalyser som er begrenset til vitenskapelige tidsskrifter, ville gi svært lave og lite meningsfulle tall.

4.2 Oppsummering

Historikere i Norge offentliggjør i vitenskapelige tidsskrifter av generell karakter. Blant dem er *Historisk tidsskrift* det overlegent mest brukte periodika. Tidsskriftets sentrale posisjon for tidsskriftpublisering gjelder uavhengig av ved hvilken institusjon historikerne arbeider. Historikeren skriver helst alene. Historikere skriver bøker for fagfeller og allmennhet. For kunnskap om bokpublisering finnes det foreløpig ingen fullverdig databaser og ingen som går bakover i tid. En samlet diskusjon om vitenskapelig og faglig publisering kvantitativt og kvalitativt bør bygge på andre kilder enn databaser med utvalgte vitenskapelige tidsskrifter. Historikere refererer i liten grad til andre arbeider i tidsskrifter, og derfor har bibliometriske referanseanalyser lav informasjonsverdi for å finne fram til faglig viktige og tunge miljøer. Tilgjengelig dokumentasjon over historikernes publiseringsmønstre gir begrenset informasjon om sentrale fagmiljøer og kan i svært liten grad brukes for å sjekke kvantitet og kvalitet på norske forskningsmiljøer. En evaluering av historiefagets publiseringsmønstre bør bygge på publikasjonslister fra forskere i historie.

³⁵ ”Citation” på engelsk dekker både ordet sitat/sitering og henvisning/referanse. Sitering betyr å gjengi ordrett, refering er å henvise til. For en utdypning, se Dag W. Aksnes: ”Citations and their use as indicators in science policy. Studies of validity and applicability issues with a particular focus on highly cited papers”, Dissertation, Twente 2005, s. 8–9.

Kilder og litteratur

Kilder

Upublisert materiale

Databaser

ISI-Thomson NCR- database, "National Citation Report for Norway"

NIFU STEP, Forskerpersonalregister

NIFU STEP, Doktorgradregister

NIFU STEP, Akademikerregister

NIFU STEP, FoU-ressurser for universitets- og høyskolesektoren

NIFU STEP, FoU-ressurser for instituttsektoren.

Dokumenter, i elektronisk form og i papir

NIFU STEP, prosjekt 1281341 2005–2006, "Bakgrunnsmateriale evaluering historie og økonomi", svar spørreundersøkelse, kontorarkiv V. Schwach

Publisert og elektronisk tilgjengelig materiale

Borgen, Jorunn Spord, Hebe Gunnes og Agnete Vabø: "Strukturelle betingelser for forskningen innenfor nordisk språk og litteratur", *NIFU STEP Arbeidsnotat 29/2005*.

Database for høyere utdanning (DBH), www.dbh.no, lesedato 9.1.2006

Lov 2005-04-01 nr. 15: Lov om universiteter og høyskoler

Sprauten, Knut: "SpørreundersøkHIFO03", en sammenfatning og oppsummering av undersøkelsens resultater, upublisert manus, 4 sider, udatert 2003.

www.hifo.no, lesedato 16. mai 2005.

Litteratur

Aksnes, Dag Westreng: Citations and their use as indicators in science policy. Studies of validity and applicability issues with a particular focus on highly cited papers. Dissertation for the doctoral degree of the University of Twente March 2005.

Balsvik, Randi Rønning: "Konstruksjon av fortiden – mellom det lokale og internasjonale" i Tove Bull og Tore O. Vorren (red.): Universitetet i Tromsø. Glimt fra de første 30 år, *Universitetsbiblioteket i Tromsøs skriftserie Ravnetrykk*, nr. 17, Tromsø 1998, s. 260–291.

Benum, Edgeir: Sentraladministrasjonens historie, bind 2 1845–1884, Oslo (Universitetsforlaget) 1979, s. 158.

- Bagge, Sverre: "Samfunnsvitenskapenes historie", i Nils Roll-Hansen; Jostein Goksøyr; Lorentz M. Irgens et al. i *Universitetet i Bergens historie, bind II*, Bergen 1996, s. 582–705.
- Dahl, Ottar: *Norsk historieforskning i det 19. og 20. århundre*, Oslo (Universitetsforlaget) 1989.
- Dahl, Ottar: "Historisk institutt 25 år. 1953–1978", *Universitetet i Oslo. Årsberetning 1978*, s. 51-56.
- Eikeland, Olav og Leif Chr. Lahn: "Organisasjon og arbeidsmiljø ved Avdeling for historie, Universitetet i Oslo", *AFIs rapportserie nr. 2/95*, 1995.
- Kirkhusmo, Anders: *Akademi og seminar. Norges Lærerhøgskole 1922–1982*, Trondheim (Universitetet i Trondheim – Norges Lærerhøgskole) 1983, spesielt s. 224–227.
- Kjeldstadli, Knut: *Fortida er ikke hva den engang var. En innføring i historiefaget*, Oslo (Universitetsforlaget), (andre opplag) 1993.
- Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer 2005, Utdanning, forskning og utvikling, teknologi, innovasjon*, Oslo, Norges Forskningsråd 2005.
- Schwach, Vera; Ellen Brandt og Agnete Vabø: "I spennet mellom kvalitet og krav til likestilling", *NIFU STEP Arbeidsnotat 8/2004*.
- Sprauten, Knut: "Historie for 40–50 millioner årlig", *HIFO-nytt* nr. 6 2003, s. 5–6.

Tabell- og figuroversikt

Tabeller i teksten

Tabell 2.1	Antall og andel vitenskapelig ansatte med ”norsk historieutdanning”, etter institusjon og grunnenhet. Norske universiteter, 2003.....	14
Tabell 2.2	Antall og andel vitenskapelig ansatte med ”norsk historieutdanning”, etter Institusjon og grunnenhet. Norske vitenskapelige høyskoler, 2003....	16
Tabell 2.3	Antall og andel vitenskapelige ansatte med ”norsk historieutdanning etter Institusjon og grunnenhet. Norske statlige høyskoler, 2003	17
Tabell 2.4	Antall og andel vitenskapelig/faglig ansatte med ”norsk historieutdanning”, etter institusjon. Instituttsektoren 2003.....	18
Tabell 2.5	Oversikt over utvalgte enheter i historier, treff på ulike kriterier.....	20
Tabell 2.6	Vitenskapelig/faglig personale i historie ¹ etter stillingskategorier og institusjonstype. Antall	21
Tabell 2.7	Vitenskapelig/faglig personale i historie ¹ etter stillingskategorier og institusjonstype. Prosentfordelt etter stillingskategori.....	21
Tabell 2.8	Vitenskapelig/faglig personale i historie ¹ i 2003 etter lærested og sektor og kjønn.	22
Tabell 2.9	Vitenskapelig/faglig personale i historie ¹ i 2003 etter lærested og sektor og kjønn, prosentandel.....	22
Tabell 2.10	Vitenskapelig/faglig personale i historie ¹ etter stillingskategorier, kjønn og institusjonstype. Antall	23
Tabell 2.11	Vitenskapelig/faglig personale i historie ¹ etter stillingskategorier, kjønn og institusjonstype. Prosentfordelt etter stillingskategori.....	24
Tabell 2.12	Gjennomsnittsalder vitenskapelig/faglig personale i historie ¹ UoH- og instituttsektoren, etter institusjonstype og fordelt på kjønn, 2003.....	26
Tabell 2.13	Vitenskapelig/faglig personale med høyere grad i historie med doktorgrad, antall og andel, utvalgte enheter 2003	28
Tabell 2.14	Vitenskapelig/faglig personale i UoH-sektoren innenfor humaniora etter faggruppe, 1997–2003	29
Tabell 2.15	Vitenskapelig/faglig personale i UoH-sektoren i samfunnsvitenskap etter faggruppe, 1997-2003.....	30
Tabell 3.1	Driftsutgifter til FoU i historie i UoH-sektoren etter institusjon, prosentandeler 1995, 1999 og 2003.....	32
Tabell 3.2	Driftsutgifter til FoU i historie i UoH-sektoren, etter lærestedtype og finansieringskilde, 2003. Mill kr	33
Tabell 3.3	Driftsutgifter til FoU i historie, UoH-sektoren etter lærestedtype og finansieringskilde, 2003. Prosentfordeling.....	33

Tabell 3.4	Driftsutgifter til FoU innenfor historie i UoH-sektoren etter finansieringskilde 1995–2003. Mill. kr.....	34
Tabell 3.5	Driftsutgifter til FoU innenfor historie i UoH-sektoren etter finansieringskilde 1995–2003. Prosentfordeling	34
Tabell 3.6	Driftsutgifter til FoU i UoH-sektoren i humaniora etter faggrupper, 1995–2003. Løpende priser, Mill. kr	35
Tabell 3.7	Driftsutgifter til FoU i UoH-sektoren i samfunnsvitenskap etter faggrupper, 1997–2003, Løpende priser, Mill. kr.....	36
Tabell 4.1	Antall artikler etter tidsskrift 1991–2004. Artikler med norske forfatteradresser i tidsskrifter kodet (kun) under historie av ISI. Alle sektorer.....	38
Tabell 4.2	Antall artikler i historiske tidsskrifter, 2004, UoH-sektoren	39
Tabell 4.3	Antall artikler etter institusjon 1991–2004. Artikler med norske forfatteradresser ¹ i tidsskrifter kodet (kun) under historie av ISI	40

Figurer i teksten

Figur 2.1	Kvinneandelen blant vitenskapelig/faglig personale innenfor utvalgte humanistiske faggrupper i UoH-sektoren og etter utvalgte stillingsgrupper ¹ i 2003. Prosent.	25
Figur 2.2	Aldersfordeling historikere prosent	26

Tabeller i vedlegg 2

Tabell v 1	Personer uten ”norsk utdanning” i historie men som forsker ved en enhet fagklassifisert til historie.....	49
Tabell v 2	Aldersfordeling blant historikere ¹ i 2003, etter institusjonstype, antall.....	49
Tabell v 3	Aldersfordeling blant historikere ¹ i 2003, etter institusjonstype, prosentfordeling	49
Tabell v 4	Antall vitenskapelig ansatte med ”norsk historieutdanning”, etter stillingsnivå og institusjon, UoH-sektoren, 2003.....	50
Tabell v 5	Antall faglig ansatte med ”norsk historieutdanning”, etter stillingsnivå og institusjon, instituttsektoren, 2003	52
Tabell v 6	Doktorgrader i historie ved norske læresteder 1880 – t.o.m. første halvår 2005.....	54
Tabell v 7	Vitenskapelig/faglig personale innenfor utvalgte språk- og litteraturfag og humaniora totalt ved universitetene etter stilling. 1993 og 2003. Antall.....	56
Tabell v 8	Prosentandel kvinner i vitenskapelige stillinger ved universitetene 1981–2003, etter stillingskategori og fagområde.....	57
Tabell v 9	Driftsutgifter til FoU i UoH-sektoren innenfor humaniora etter faggrupper, 1995–2003, faste 1995-priser i mill. kr	58

Tabell v 10	<i>Driftsutgifter til FoU i UoH-sektoren innenfor humaniora etter faggruppe og finansieringskilde i 2003. Prosentandel.....</i>	58
Tabell v 11	Driftsutgifter til FoU i UoH-sektoren etter finansieringskilde og faggruppe innenfor samfunnsvitenskapelige fag, 2003, mill. kroner	59

Figurer i vedlegg 2

Figur v 1	Personale i vitenskapelige og faglige stillinger innenfor utvalgte språk- og litteraturfag etter aldersgrupper i 2003. Antall.	50
Figur v 2	Totale FoU-utgifter for utvalgte språk- og litteraturvitenskapelige fag i perioden 1993 til 2003. Mill. kr. Faste 1995-priser.....	58

Vedlegg 1, dokument

Vera Schwach
NIFU STEP,
E-post: Vera.Schwach@nifustep.no,
Tlf. 22 59 51 56.

Kjære HIFO-medlem som var oppdragsforsker i 2005
Kunne du gjøre NIFU STEP en rask tjeneste ved å svare på denne henvendelsen?

NASJONAL EVALUERING AV HISTORIEFORSKNINGEN. KARTLEGGING AV OMFANG AV OPPDRAGSHISTORIE

Norges forskningsråd (NFR) har besluttet å evaluere fagmiljøer i norsk historie, og NIFU STEP er gitt oppdraget å utføre et forprosjektet som omfatter analyse av forskerpersonale, disiplinens finansielle rammer og institusjonelle betingelser. Representanter for historiefaget har gjort NFR oppmerksom på det antatt betydelige omfanget av historikere i oppdrag, en innsats som trolig utgjør en ikke ubetydelig del av forskningen i faget. Med oppdragsforskning menes her historiefaglig forskning som er eksternt finansiert, det vil si finansiert fra andre kilder enn forskningsinstitusjonenes grunnbevilgninger, bevilgninger fra NFR og midler fra andre innenlandske og utenlandske forskningsstiftelser. NIFU STEP ønsker å diskutere omfanget av oppdragsforskning i evalueringens forprosjekt. Dessverre inneholder den nasjonale forskningsstatistikken svært ufullstendig informasjon om eksternt finansiering for historiefaget. Imidlertid har NIFU STEP har mottatt gode data fra Norsk lokalhistorisk institutt om lokalhistorie, det er et materiale basert på en NLI-undersøkelse i 2002. For å kartlegge det totale omfanget i 2005 trenger vi opplysninger om personer involvert, medgått tid, finansieringskilde(r), budsjett og arbeidets organisering.

Oppdragsforsker i 2005, kunne du sende NIFU STEP følgende opplysninger?

Navn

Akademisk grad og tittel.

Boka/prosjektet(ene)s (arbeids)tittel

Årlig budsjett for prosjektet, alternativt totalbudsjett og antall årsverk (evt. månedsverk)

Hvem som er oppdragsgiver(e) og/eller finansierer

eks. kommuner, fylkeskommuner, næringslivet, departementer, private som for eksempel ideelle organisasjoner, forlag, egen finansiering eller andre. Prosjekter som er samfinansiert av departementer og NFR faller utenfor.

Arbeidets organisering

eks. ansatt av arbeidsgiver, tilknyttet en (forsknings)institusjon og betaler felleskostnader (overhead) til institusjonen, frilanser, selvstendig næringsdrivende, andre ordninger.

Svar sendes så raskt som mulig og innen 20. januar på e-post til

Vera.Schwach@nifustep.no.

Ingen data vil bli brukt på individnivå. Resultatene vil bli offentliggjort i et arbeidsnotat fra NIFU STEP i løpet av våren 2006 og i blader som faghistorikere leser.

Ved spørsmål kontakt NIFU STEP på epost-adresse eller ved å ringe.

På forhånd tusen takk for hjelpen.

Med vennlig hilsen

Vera Schwach

Vedlegg 2, tabeller og figurer

Tabell v 1 Personer uten "norsk utdanning" i historie men som forsker ved en enhet fagklassifisert til historie

Lærested	Totalt
NTNU	9
UNIVERSITETET I BERGEN	16
UNIVERSITETET I OSLO	6
UNIVERSITETET I TROMSØ	2
<i>Sum universiteter</i>	33
HØGSKOLEN I AGDER	1
HØGSKOLEN I STAVANGER	4
<i>Sum statlige høyskoler</i>	5
INSTITUTTSEKTOREN	23
<i>Sum instituttsektoren</i>	23
Totalt Institutt- og UoH-sektoren	61

Tabell v 2 Aldersfordeling blant historikere¹ i 2003, etter institusjonstype, antall

Lærested/ sektor	Under 30					Totalt
	år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	Over 60 år	
Universitet	11	65	38	58	25	197
Vitenskapelige høyskoler	0	11	2	9	2	24
Statlige høyskoler	1	12	14	43	13	83
Forskningsinstitutt	4	40	37	57	23	161
Totalt	16	128	91	167	61	465

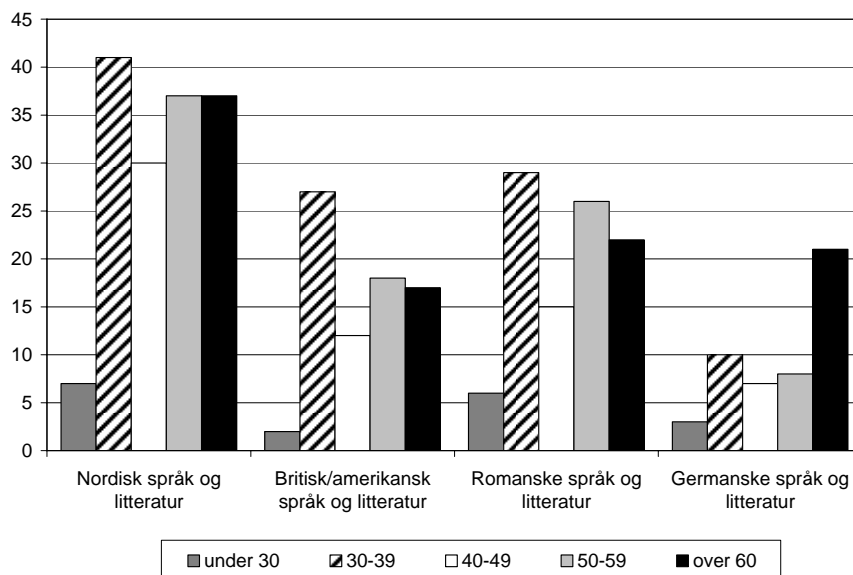
¹61 personer uten "norsk historieutdanning", men ansatt ved en enhet fagklassifisert som historie er inkludert.

Tabell v 3 Aldersfordeling blant historikere¹ i 2003, etter institusjonstype, prosentfordeling

Lærested/ sektor	Under 30 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	Over 60 år	Totalt	Antall (N)
Universitet	5,6	33,0	19,3	29,4	12,7	100	197
Vitenskapelige høyskoler	0,0	45,8	8,3	37,5	8,3	100	24
Statlige høyskoler	1,2	14,5	16,9	51,8	15,7	100	83
Forskningsinstitutt	2,5	24,8	23,0	35,4	14,3	100	161
Totalt	3,4	27,5	19,6	35,9	13,5	100	465

¹61 personer uten "norsk historieutdanning", men ansatt ved en enhet fagklassifisert som historie er inkludert.

Figur v 1 *Personale i vitenskapelige og faglige stillinger innenfor utvalgte språk- og litteraturfag etter aldersgrupper i 2003. Antall*

Kilde: NIFU STEP, Forskerpersonalregisteret

Tabell v 4 *Antall vitenskapelig ansatte med "norsk historieutdanning", etter stillingsnivå og institusjon, UoH-sektoren, 2003*

Lærested og institutt	Første- stilling	Forskere/ Postdoktorer	Rekr. stilling	Undervisn. stilling	Totalt historikere
UiO: HISTORISK INSTITUTT**	19	1	13	6	39
NTNU: INSTITUTT FOR HISTORIE OG KLASSISKE FAG**	13	2	6	2	23
UiB: HISTORISK INSTITUTT**	12	1	9		22
UiTø: INSTITUTT FOR HISTORIE**	10	2	3	1	16
UiB: SFF - SENTER FOR MIDDELALDERSTUDIER**	2		2		4
UiO: SENTER FOR STUDIER AV TEKNOLOGI, INNOVASJON OG KULTUR (TIK)	2	2	3		7
UiB: ROKKANSENTERET		6	1		7
NTNU: INSTITUTT FOR TVERRFAGLIGE KULTURSTUDIER	3	3	1		7
NTNU: PROGRAM FOR LÆRERUTDANNING – PLU	2		1		3
UiO: INSTITUTT FOR MEDIER OG KOMMUNIKASJON	1	1			2
UiO: INSTITUTT FOR LÆRERUTDANNING OG SKOLEUTVIKLING				2	2
UiO: INSTITUTT FOR KULTURSTUDIER		2			2
UiB: UNIVERSITETSBIBLIOTEKET	1			1	2
UiB: INST. FOR KULTURSTUDIER OG KUNSTHISTORIE	1			1	2
UiTø: UNIVERSITETSBIBLIOTEKET				1	1
UiTø: SENTER FOR SAMISKE STUDIER	1				1
UiTø: REGISTRERINGSENTRALEN FOR HISTORISKE DATA	1				1

UiTø: PROGRAM FOR LÆRING OG PRAKTISK PEDAGOGIKK (PLP)			1		1
UiTø: INSTITUTT FOR SAMFUNNS- OG MARKEDSFAG	1				1
UiTø: FAGENHET FOR NYERE KULTURHISTORIE			1		1
UiO: UNIVERSITETSBIBLIOTEKET				1	1
UiO: SENTER FOR STUDIER I VIKINGTID OG NORDISK MIDDELALDER			1		1
UiO: SEKSJON FOR MED. ANTROPOLOGI, INTERNASJ. HELSE OG SOSIALMED. – IASAM		1			1
UiO: INSTITUTT FOR ØSTEUROPEISKE OG ORIENTALSKE STUDIER	1				1
UiO: INSTITUTT FOR STATSVITENSKAP	1				1
UiO: INSTITUTT FOR LINGVISTISKE FAG (ILF)				1	1
UiO: FAKULTETSSEKRETARIATET, TEOLOGISKE OG HIST.-FIL.			1		1
UiO: FAKULTETSSEKRETARIATET – UV			1		1
UiO: FAGENHET FOR KIRKEHISTORIE	1				1
UiB: UiO: ARKEOLOGISK INSTITUTT	1				1
UiB: SENTER FOR UTVIKLINGSSTUDIER	1				1
UiB: SEKSJON FOR HUMANISTISK INFORMATIKK		1			1
UiB: INSTITUTT FOR PRAKTISK PEDAGOGIKK				1	1
NTNU: UNIVERSITETSBIBLIOTEKET I TRONDHEIM	1				1
NTNU: SOSIALANTROPOLOGISK INSTITUTT		1			1
NTNU: SENTER FOR MIDDELALDERSTUDIER			1		1
NTNU: NORSK SENTER FOR BARNEFORSKNING		1			1
NTNU: INSTITUTT FOR BYGGEKUNST, FORM OG FARGE			1		1
NTNU: INSTITUTT FOR ARKEOLOGI OG KULTURHISTORIE			1		1
NTNU: INSTITUTT FOR ANVENDT SPRÅKVITENSKAP				1	1
Sum universiteter	75	24	47	18	164
BI: INSTITUTT FOR INNOVASJON OG ØKONOMISK ORGANISERING	2	5	3		10
BI: INSTITUTT FOR KOMPETANSELEDELSE	2			1	3
NHH: INSTITUTT FOR SAMFUNNSØKONOMI			3		3
NIH: INSTITUTT FOR SAMFUNNSFAG	1		1		2
BI: INSTITUTT FOR FINANSIELL ØKONOMI	1				1
BI: INSTITUTT FOR KOMMUNIKASJON, KULTUR OG SPRÅK	1				1
BI: INSTITUTT FOR MARKEDSFØRING	1				1
Dikon. HS: FORSKNINGSAVDELINGEN – DIAFORSK				1	1
MISJONSHØGSKOLEN SENTER FOR INTERKULTURELL KOMMUNIKASJON		1			1
POLITIHØGSKOLEN – GRUNNUTDANNING				1	1

Sum vitenskapelige høyskoler	8	6	7	3	24
HiVolda: INST. FOR HISTORIE**	5		1	3	9
UiS/HiS: INSTITUTT FOR HISTORIE OG FILOSOFI**	3	1		3	7
HiAgder: INSTITUTT FOR HISTORIE**	2			3	5
HiL: HISTORIE**	2			2	4
HiBodø: AVD. FOR SAMFUNNSFAG	4		1	1	6
HiVestfold: AVD. FOR SAMFUNNSFAG	5				5
HiBergen: SAMFUNNSFAGSSEKSJONEN	3		1		4
HiTelemark: INSTITUTT FOR KULTUR- OG HUMANISTISKE FAG	3			1	4
HiVolda: AVD. FOR LÆRERUTD.	1			3	4
HiSognF: AVD. FOR SAMFUNNSFAG	2			1	3
HiAgder: AVD. FOR HUMANISTISKE FAG			1	1	2
HiFinmark: AVD. FOR PEDAGOGISKE OG HUMANISTISKE FAG				2	2
HiO: AVD. FOR LÆRERUTDANNING				2	2
HiO: BIBLIOTEKS- OG INFORMASJONSUTDANNINGEN				2	2
HiVestfold: AVD. FOR LÆRERUTDANNING				2	2
HiØstfold: AVD. FOR LÆRERUTDANNING	1			1	2
HiØstfold: AVD. FOR SAMFUNNSFAG OG FREMMEDSPRÅK – HUMANIORA				2	2
HiFinmark: AVD. FOR NÆRINGS- OG SOSIALFAG				1	1
HiHarstad: AVD. FOR ØKONOMI OG SAMFUNNSFAG				1	1
HiL: FJERNSYNSREGI	1				1
HiMolde: INSTITUTT FOR SAMFUNNSFAG	1				1
HiNesna: SAMFUNNSFAGSEKSJONEN	1				1
HiNord-Trønd.: AVD. FOR SAMFUNNSFAG	1				1
HiNord-Trønd.: AVD. FOR SYKEPLEIER-, INGENIØR OG LÆRERUTDANNING			1		1
HiO: SEFS - SENTER FOR KOMPETANSEUTVIKLING I DEN FLERKULTURELLE SKOLEN	1				1
HiStordH: AVD. FOR LÆRERUTD.	1				1
HiTelemark: INSTITUTT FOR LÆRERUTDANNING – HUMANORA				1	1
HiTromsø: AVD. FOR LÆRERUTD.				1	1
HiVolda: IVAR AASEN-INSTITUTTET			1		1
UiS/HiS: AVD. NORSK HOTELLHØGSKOLE	1				1
Sum statlige høyskoler	38	1	6	33	78
Totalt UoH-sektoren	121	31	60	54	266

Tabell v 5 Antall faglig ansatte med "norsk historieutdanning", etter stillingsnivå og institusjon, instituttsektoren, 2003

Institutt	Forsker		Stipendiater	Totalt
	I, II ¹	III		
RIKSARKIVET**	11	23		34
INSTITUTT FOR FORSVARSSTUDIER**	4	3	1	8
NORSK LOKALHISTORISK INSTITUTT**	2	3		5
ARBEIDERBEVEGELSENS ARKIV OG BIBLIOTEK**	2	2		4

STATSARKIVET I TRONDHEIM**	3	1		4
NORSK TEKNISK MUSEUM**	1	2		3
STATSARKIVET I STAVANGER**	2	1		3
FORSVARSMUSEET**	1	1		2
STAVANGER MUSEUM – SJØFARTSMUSEET**	1	1		2
STIFTELSEN FALSTADSENTERET**		2		2
STATSARKIVET I KRISTIANSAND**		1		1
VEST-AGDER FYLKESMUSEUM**	1			1
BERGENS SJØFARTSMUSEUM	1	2		3
DE HEIBERGSKE SAMLINGER, SOGN FOLKEMUSEUM	1	2		3
INSTITUTT FOR FREDSFORSKNING	2		1	3
INSTITUTT FOR SAMFUNNSFORSKNING	3			3
NORGES HJEMMEFRONTMUSEUM	1	2		3
NORSK FOLKEMUSEUM	1	2		3
TRØNDELAG FOLKEMUSEUM	2	1		3
AUST-AGDER KULTURHISTORISKE SENTER		2		2
BRYGGENS MUSEUM, UTADRETTET SEKSJON		2		2
DE SANDVIGSKE SAMLINGER		2		2
DET NORSKE NOBELINSTITUTT	2			2
FORSKNINGSSTIFTELSEN FAFO	1	1		2
NORGES FISKERIMUSEUM		2		2
NORSK BERGVERKSMUSEUM	1	1		2
NORSK INDUSTRIARBEIDERMUSEUM		2		2
SANDEFJORDMUSEENE	1	1		2
VALDRES FOLKEMUSEUM		2		2
ARKEOLOGISK MUSEUM I STAVANGER	1			1
BORGARSYSSEL MUSEUM	1			1
CHR. MICHELSSENS INSTITUTT	1			1
FORSVARETS FORSKNINGSINSTITUTT		1		1
FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT		1		1
GLOMDALSMUSEET	1			1
GRENSELANDMUSEET		1		1
HADELAND FOLKEMUSEUM		1		1
HARDANGER FOLKEMUSEUM		1		1
HEDMARKMUSEET OG DOMKIRKEODDEN		1		1
KARMSUND FOLKEMUSEUM		1		1
NASJONALMUSEET FOR KUNST, NASJONALGALLERIET		1		1
NORLANDSMUSEET	1			1
NORSK INSTITUTT FOR FORSKNING OM OPPVEKST, VELFERD OG ALDRING	1			1
NORSK INSTITUTT FOR STUDIER AV FORSKNING OG UTDANNING	1			1
NORSK OLJEMUSEUM		1		1
NORSK SAMFUNNSVITENSKAPELIG DATATJENESTE AS		1		1
NORSK SJØFARTSMUSEUM	1			1
NORSK SKOGMUSEUM		1		1
NORSK UTENRIKSPOLITISK INSTITUTT			1	1
NORSK VEGMUSEUM		1		1
NORUT SAMFUNNSFORSKNING AS		1		1
ROMSDALSMUSEET	1			1
SINTEF TEKNOLOGILEDELSE	1			1
SINTEF TEKNOLOGILEDELSE, AVD STEP - SENTER FOR INNOVASJONSFORSKNING		1		1
VESTLANDSFORSKING –		1		1

SAMFUNNSVITENSKAP				
VESTLANDSKE SKOLEMUSEUM		1		1
VOX VOKSENOPPLÆRINGSINSTITUTTET	1			1
Totalt	55	80	3	138

¹ Forskertitlene, forsker I, II og III brukes i NIFU STEP, Forskerpersonalregister for å klassifisere faglig ansatte etter nivå. Ved enhetene selv brukes et bredt spekter av titler. Inndelingen er gjort skjønsmessig. Forsker I tilsvarer toppstilling, forsker II tilsvarer førstestillingskompetanse, forsker III en rekrutteringsstilling.

Tabell v 6 *Doktorgrader i historie ved norske læresteder 1880 – t.o.m. første halvår 2005*

År	Univ. i Oslo	Univ. i Bergen	NTNU	Univ. i Tromsø	Norges idretts- høgskole	Totalt	Kumulativ %
1880	1					1	0,4
1893	1					1	0,8
1899	1					1	1,1
1906	1					1	1,5
1907	2					2	2,3
1908	1					1	2,7
1912	1					1	3,1
1915	1					1	3,4
1919	3					3	4,6
1923	1					1	5,0
1924	1					1	5,3
1928	1					1	5,7
1930	2					2	6,5
1933	2					2	7,3
1934	1					1	7,6
1936	2					2	8,4
1937	2					2	9,2
1939	1					1	9,5
1940	1					1	9,9
1945	3					3	11,1
1946	1					1	11,5
1947	1					1	11,8
1948	1					1	12,2
1949	2					2	13,0
1951	1					1	13,4
1953		1				1	13,7
1955	1					1	14,1
1956	3					3	15,3
1957	2					2	16,0
1958	3					3	17,2
1959	4					4	18,7
1960	1					1	19,1
1961		1				1	19,5
1962	2	1				3	20,6
1964	1					1	21,0
1965	2					2	21,8
1966	2	1				3	22,9
1968	1					1	23,3

1969	1					1	23,7
1970	1					1	24,0
1971			1			1	24,4
1972	1	1				2	25,2
1974	2					2	26,0
1975	1					1	26,3
1976	3			1		4	27,9
1977	1	1				2	28,6
1978	1			1		2	29,4
1979			1			1	29,8
1980	3	1	1	1		6	32,1
1981	1	1				2	32,8
1984	1	4	1			6	35,1
1985		1				1	35,5
1986		1				1	35,9
1987	2	2	1			5	37,8
1988	4					4	39,3
1989	3	2				5	41,2
1991	3	2	1	1	1	8	44,3
1992	2	2		1		5	46,2
1993	1	3	3			7	48,9
1994	2	4	2	1		9	52,3
1995	2	1	4	1		8	55,3
1996	7	2	2	1		12	59,9
1997	4	3	6			13	64,9
1998	5	10	2			17	71,4
1999		4	1	1		6	73,7
2000	4	3	2			9	77,1
2001	3	2	1			6	79,4
2002	5	6	1	2		14	84,7
2003	3	3	5	1		12	89,3
2004	15	3	2			20	96,9
V-2005	5	2	1			8	100,0
Totalt	143	68	38	12	1	262	

Kilde: NIFU STEP, Doktorgradsregisteret

Tabell v 7 Vitenskapelig/faglig personale innenfor utvalgte språk- og litteraturfag og humaniora totalt ved universitetene etter stilling. 1993 og 2003. Antall

	Nordisk språk og litteratur		Romanske språk og litteratur		Britisk/amer. språk og litteratur		Germanske språk og litteratur		Totalt humaniora	
	1993	2003	1993	2003	1993	2003	1993	2003	1993	2003
Professor	35	49	17	23	28	22	16	18	263	396
Høgskoledosent										
Førsteamanuensis	33	34	12	25	24	29	12	10	238	322
Førstelektor		1		1						27
Amanuensis	24	7	7	5	13	5	13	6	149	53
Univ./høgskolelektor		10		12		2		5	2	190
<i>Sum fast personale</i>	<i>92</i>	<i>101</i>	<i>36</i>	<i>66</i>	<i>65</i>	<i>58</i>	<i>41</i>	<i>39</i>	<i>652</i>	<i>988</i>
Postdoktorstipendiat		9		9		3		2	1	73
Eksterne forskere	14	3	2	1		1			96	47
<i>Sum forskere</i>	<i>14</i>	<i>12</i>	<i>2</i>	<i>10</i>	<i>0</i>	<i>4</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>97</i>	<i>120</i>
Doktorgradsstipendiater	26	23	11	19	13	14	6	8	215	266
Vit.ass. ¹	3	16	3	3	4		5		89	74
<i>Sum rekrutteringspersonale</i>	<i>29</i>	<i>39</i>	<i>14</i>	<i>22</i>	<i>17</i>	<i>14</i>	<i>11</i>	<i>8</i>	<i>304</i>	<i>340</i>
Totalt	135	152	52	98	82	76	52	49	1053	1 448

¹ I alt 52 studentstipendiater er inkludert vit.ass-kategorien i 1993, men denne stillingskategorien er ikke med i Forskerpersonalregisteret i 2003.

Kilde: NIFU STEP, Forskerpersonalregister

Tabell v 8 Prosentandel kvinner i vitenskapelige stillinger ved universitetene 1981–2003, etter stillingskategori og fagområde

Prosentandel kvinner i vitenskapelige stillinger ved universitetene 1981-2003, etter stillingskategori og fagområde.

Stillingskategori	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003
<i>Alle fagområder</i>												
Professorer/dosenter	5	5	5	6	8	9	10	10	12	12	14	17
Førsteamanuensisgruppen	11	13	13	14	14	16	21	25	28	30	32	33
Amanuensisgruppen	20	22	22	23	26	29	32	36	36	37	38	43
Postdoktorer						38	27	41	36	42	45	49
Stipendiater	22	22	25	30	34	38	39	39	40	42	43	45
Vit.ass.er	25	27	30	32	36	32	35	38	42	42	53	49
Totalt	16	17	19	20	23	25	27	28	30	31	34	36
<i>Humaniora</i>												
Professorer/dosenter	9	10	12	12	14	17	19	20	22	25	26	28
Førsteamanuensisgruppen	15	18	23	24	21	24	27	32	35	36	37	37
Amanuensisgruppen	33	35	36	36	36	41	41	45	39	40	43	49
Postdoktorer										58	70	58
Stipendiater	32	37	39	38	49	59	53	54	51	53	51	56
Vit.ass.er	48	51	60	66	65	48	46	39	47	58	69	53
Totalt	25	27	28	29	29	34	34	36	36	38	40	42
<i>Samfunnsvitenskap</i>												
Professorer/dosenter	5	5	4	5	7	11	13	15	15	16	20	22
Førsteamanuensisgruppen	12	17	18	20	21	25	29	32	33	35	36	37
Amanuensisgruppen	19	23	22	23	30	35	37	39	45	43	40	49
Postdoktorer										33	83	58
Stipendiater	26	26	29	50	45	51	46	47	50	51	55	56
Vit.ass.er	33	35	42	45	46	44	41	42	41	43	50	53
Totalt	19	21	23	28	28	33	33	34	35	37	39	42
<i>Matematikk/naturvitenskap</i>												
Professorer/dosenter	3	4	3	6	7	7	6	6	5	5	6	9
Førsteamanuensisgruppen	9	9	9	9	9	10	13	16	18	18	20	19
Amanuensisgruppen	10	9	8	10	14	14	15	15	17	11	25	26
Postdoktorer							31	26	39	30	28	31
Stipendiater	17	14	24	25	28	31	34	33	33	33	33	33
Vit.ass.er	19	22	22	25	28	22	32	33	40	33	39	53
Totalt	12	13	14	15	18	19	22	22	22	21	23	25
<i>Teknologi</i>												
Professorer/dosenter	1	1	2	1	2	1	1	2	1	1	2	5
Førsteamanuensisgruppen	1	1	1	1	1	1	2	4	5	7	14	8
Amanuensisgruppen	0	0	0	0	8	3	3	5	0	9	0	6
Postdoktorer									21	25	15	36
Stipendiater	8	9	1	4	10	14	19	17	15	20	21	22
Vit.ass.er	4	6	10	13	23	23	20	20	28	11	29	24
Totalt	3	4	4	5	9	10	12	11	11	13	15	17
<i>Medisin</i>												
Professorer/dosenter	4	4	3	7	8	9	9	9	12	13	14	17
Førsteamanuensisgruppen	15	16	14	15	16	18	27	29	35	36	39	47
Amanuensisgruppen	24	21	31	29	34	30	36	53	43	50	50	42
Postdoktorer						45	26	42	46	48	54	57
Stipendiater	22	25	28	30	44	47	47	49	55	54	56	58
Vit.ass.er	38	45	55	50	50	64	50	64	67	62	77	54
Totalt	19	20	23	22	29	32	33	36	39	41	45	46

Kilde: Forskerpersonalregisteret, NIFU

Merknad 1: Professorer i 1981 og 1983 omfatter også de daværende dosenter. Tabellen omfatter ikke bistillinger, bibliotekpersonale, eksternt finansierte forskere, leger ved universitetssykehusene og studentstipendiater. Personale i fiskerifag ved Univ. i Tromsø inngår under matematikk/naturvitenskap.

Merknad 2: Kvinneandeler er ikke beregnet (..) når kategorien har færre enn 10 personer totalt.

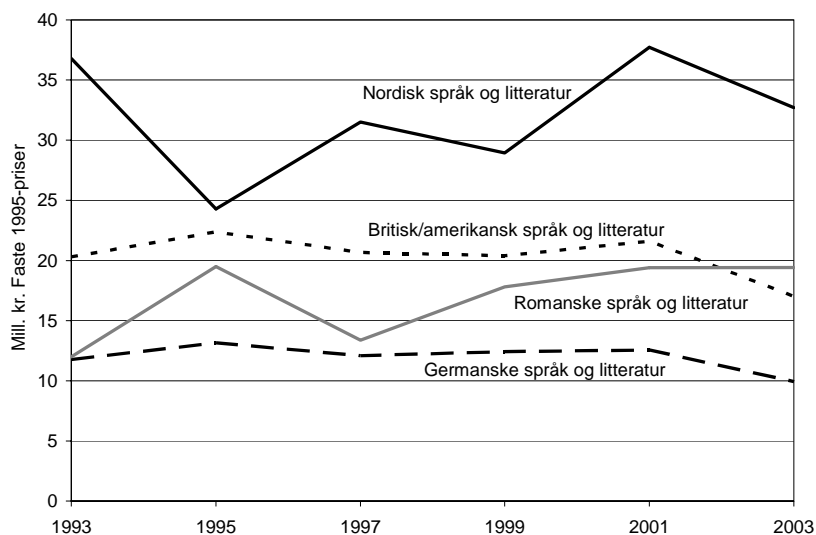
Tabell v 9 Driftsutgifter til FoU i UoH-sektoren innenfor humaniora etter faggrupper, 1995–2003, faste 1995-priser i mill. kr

Fag/år	1995	1997	1999	2001	2003
Kulturkunnskap	0,4	0,0	0,0	0,5	6,5
Historie	37,5	37,5	40,6	38,2	37,1
Arkeologi	29,7	28,9	34,8	30,6	56,0
Folkloristikk	12,0	7,6	5,5	6,4	3,2
Musikk	16,1	19,2	17,3	20,7	24,7
Kunst	7,6	7,0	4,2	5,2	4,7
Arkitektur	9,7	10,6	7,3	12,0	9,9
Teologi	42,7	42,9	39,1	43,1	49,6
Filosofi	19,7	27,9	32,2	33,0	30,3
Filmvitenskap	0,0	0,0	2,1	2,4	5,2
Teatervitenskap	2,3	2,2	1,2	0,8	1,9
Språk og litteraturvitenskap	128,9	123,6	111,0	121,5	114,8
Andre og felles fag, humaniora	124,8	192,7	179,4	191,5	235,1
Totalt	431,5	500,2	474,9	506,0	579,1
Note: 1995-fastprisindek	1,0000	1,0688	1,1755	1,2752	1,3264

Tabell v 10 Driftsutgifter til FoU i UoH-sektoren innenfor humaniora etter faggruppe og finansieringskilde i 2003. Prosentandel

Faggruppe	Grunn- budsjett	NFR	Dep, fylker mv.	Nærings- livet	Andre kilder	Utlandet	Totalt mill kr
Folkloristikk	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,3
Filmvitenskap	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,9
Teatervitenskap	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5
Musikk	95,0	4,9	0,1	0,0	0,0	0,0	32,8
Filosofi	87,1	8,6	1,7	0,0	0,0	2,6	40,2
Teologi	85,8	10,4	1,2	0,0	2,5	0,1	65,8
Arkitektur	85,7	13,8	0,0	0,4	0,1	0,0	13,1
Språk- og litteraturvitenskap	81,7	13,0	3,0	0,0	0,1	2,2	152,3
Historie	75,8	17,5	2,2	0,9	0,8	2,9	49,2
Kunsthistorie	74,8	25,2	0,0	0,0	0,0	0,0	6,2
Kulturkunnskap	47,7	6,9	2,0	38,4	4,9	0,0	8,6
Arkeologi	34,3	6,1	6,0	48,6	4,9	0,1	74,3
Andre og felles fag, humaniora	73,8	13,2	7,9	1,3	2,1	1,7	311,8
Totalt humaniora	74,7	11,7	4,8	5,7	1,6	1,5	456,3

Figur v 2 Totale FoU-utgifter for utvalgte språk- og litteraturvitenskapelige fag i perioden 1993 til 2003. Mill. kr. Faste 1995-priser

Kilde: NIFU STEP, Forskerpersonale

Tabell v 11 Driftsutgifter til FoU i UoH-sektoren etter finansieringskilde og faggruppe innenfor samfunnsvitenskapelige fag, 2003, mill. kroner

Fagnavn	Totalt	Grunn- budsj.	Nærings- liv	Dep NFR	Andre m.v.	Andre kilder	Utlandet	Utlandet eksl EU	Herav EU
Økonomi	138,3	108,0	6,0	14,2	4,5	3,3	2,3	0,9	1,4
Sosiologi	55,9	34,7	1,6	17,9	0,5	0,3	0,9	0,5	0,4
Urbanisme, planlegging	4,4	4,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Statsvitenskap	42,8	28,4	0,8	9,9	2,6	0,6	0,6	0,6	0,0
Sosialantropologi	39,9	24,3	0,0	9,4	1,1	4,5	0,7	0,1	0,6
Psykologi	116,8	82,1	0,0	18,6	10,0	1,9	4,2	0,2	3,9
Pedagogiske fag	253,9	180,7	1,7	9,6	50,6	9,1	2,3	0,8	1,4
Samfunnsgeografi	22,3	16,5	0,0	3,6	0,0	1,0	1,1	0,1	1,0
Medievitenskap, journalistikk	34,9	22,4	0,2	5,0	4,3	2,6	0,4	0,0	0,3
Biblioteks- informasjonsvitenskap	9,1	7,1	0,0	1,9	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Rettsvitenskap, kriminologi	116,9	88,2	0,7	16,0	5,9	1,8	4,3	4,3	0,0
Andre og felles fag SV	687,0	463,5	38,0	104,0	51,7	20,8	8,9	4,1	4,8
Totalt	1522,3	1 059,8	49,3	210,5	131,2	45,9	25,7	11,8	14,0